

گلشنِ گلشن

Ketabton.com

بهاره گلشنی خندانده کوی

اظهار الله اظہار

Izhar is a poet of accurate vision. His observation is sharp and keen. His response to his surroundings is quick, and poetry is marked with liberty, variety and romance. The precision of words goes with the rationality of his genuine fiery thoughts. The ideas are new and fresh. Like Dr. Johnson, he believes that there is no royal road to success in literature. That is why his style is elegant, effective and graceful. There is clarity, order and restraint in his poetry. .... His poetry fills you with admiration and you feel your taste for poetry, is getting mature. Izhar's poetry is an untraditional form of poetry, in the sense that it contains freshness, maturity and a unique quality of sound and sense.

By:-

*Pher Alam Shinwari
Daily Frontier Post,
Peshawar Pakistan.
Sunday, July 2, 2000*

Izhar Ullah Izhar

Lecturer in Urdu
Islamia College Peshawar University
Phone: 240305

کاہنڈی دکل پیہ لاس کبھی خونڈنہ گوی

اظہار اللہ اظہار

سنہ یکبتہ اف رائٹرز (رجسٹرڈ) پبلسور (پاکستان)

۳ انتساب

د هاڻي دروند پلار په نامه چې وايي
"د عيت زخمو نه لا بنگاره شي
پوهه چې څومره حجابونه راوړي"

* * *

د خوږې مور بې په نوم چې وايي
زما دې هېڅ نه دي پکار بچيه
رې دې ودان کړه زما هرڅه ته ي

* * *

د خپل معصوم بچي حسان په نامه
چې زر تر زره د قرآن حافظ شي
او رې ترې جوړ کړي د اسلام مجاهد

له دا زما د والد صېب پروفېسر انعام الله جان قېن صاحب شعر دے
چې د هغوي په شعري مجموعۀ "ژوندون که بېلتون" کې چې چاپ دے
اظهار

د اشاعت حق محفوظ دے

کتاب : کابني دگل پاه لاس کېږي خوند: ټکوي
شاعر: اظهار الله اظهار
پاښتل: محمد فرېم انصاري
ترتيب: محمد اياز غزل، شکیل احمد ناياب
اهتمام: پروفېسر شوکت الله حن، محمد داؤد کمال
پروفېسر ټک: نوشاد حکيم، پروفېسر سيد ايوب شاه
روجه اشاعت: ۱۵ اگست ۲۰۰۰
پريس: انصاري پرنټنگ پريس محله جتکي پېښور
کتابت: ارشاد خان پښتو اکېډمي پېښور
قيمت: ۱۰۰ روپۍ

اظهار الله اظهار لکچرار اردو څانگه اسلاميه کالج

پېښور يونيورسټي

فون: ۲۴۰۳۰۵

هایکو تہوتنی او نیوکی

دُ هایکو ساخت او هیئت خُہ دے . کومو معروضی حالاتو او نفسیاتی عواملو زبَن وِلی دہ . خُہ تاریخ ، ثقافتی او سماجی پس منظر لری او پنتو ادب تہ کلہ ، خُگہ او لہ کومہ راغلی دہ . ددی وضاحتونو بچنی ضرورت نہ دے پاتی شوے . خُگہ چي اوس دُ دنیا دُ نورو ژبو او ادبیاتو نہ قطع نظر دُ پنتو ژبی او ادب دُ سر نقادانو او ادیبانو ہم پہ دی حوالی سرہ دومرہ ضروری مواد او اہم معلومات خُجی تہ راوری دی چي دوبارہ ذکر بہ یی نوستونکی دُ تکرار دُ بی خونندی او دُ نظر دُ ستومانی سرہ مخ کُری . گنی نو دی سلسلہ کُنی زما مضمون چي زما دُ هایکو رومی مجموعہ "راتہ غور و نو کُنی بگنہ یی شہنگوی" کُنی چاپ شوے دے . باید چي اولوستی شی . او بیا پہ تہ تہ دُ بناغلی محمد یاز غزل صہب تفسیاتی مقالہ چي دُ هقوی دُ هایکو پہ مجموعہ "دُ بناستونو دُ صحرا وریچی" کُنی موجودہ دہ

پہ دی حقلہ کُنی کشاپی هوارولی شی .

خُگہ نو دلته زما مقصد دُ هایکو پہ تیکنیک خُہ تحقیقی مضمون یا مقالہ لیکل نہ دی بلکي دُ هغی اختلافاتو سراسر ہم نہ بلکي سرسری شان جاج اختل دی . چي دُ تہی پہ مرستہ او دُ هایکو پہ غندنہ کُنی خُجی تہ راغلی دی . مکنہ دہ چي پہ دی لکُنی زہ دُ هایکو خُہ خُنی او تیکنیکی اہخونہ ہم پہ گوتہ کُری . وِلی حیثیت بہ یی دُ بحث دُ غوبنتی او موضوع دُ تقاضونہ زیات هچ ہم نہ وی او زما دُ خبری سرہ بہ بچنی نہ متعارض کُنی چي گنی زما دا لیک پہ هایکو بانندی منضبط او مبسوط تحقیقی لیک نہ دے .

تر اوسہ پوری چي دُ هایکو پہ مخالفت کُنی کوم لیکونہ زما لہ نظرہ راتہر شوی دی هغوکُنی سنجیدہ او غیر سنجیدہ ہر دوہ قلمہ ذہنی رویو برخہ اختل دی دہ . دی لکُنی چي غیر اصولی او دُ هایکو دُ صنف سرہ پہ حسد ، عصبیت او بی علمی بانندی مینہ یی خُایہ مخالفتو نہ پہ نظر راغلی . هغہ زہ دُ خپل بحث نہ خُگہ او باسم چي داسی ذہنی رویی دُ ژوند او ادب دُ غوبنتو نہ صرف خُتلہ دہ بلکي دُ نا اہلی دُ پتولو پہ هغہ کُنی دُ تہی پہ اویو دُ توپک اِغودلو نادانی دہ او دُ تہی سرہ دُ دہمنی کولو لاری هوارول دی .

ایتہ دُ تہی او هایکو دُ تقابل پہ نتیجہ کُنی چي کوم اصولی اختلافات یا بنیادی استدہنی خُجی تہ راغلی دی . باید

رد عمل بیکاره کړو - د مثال یو څو نمونې دا دي :

”چراغ نیک اس بات کا تعلق ہے کہ تیر شاعر کو مارتا ہے
 اور اسکو گمانی کے اندھیروں میں دھکیلتا ہے جبکہ ہائیکو
 ایسا نہیں کرتا تو اس کا مختصر جواب یہ ہوگا کہ یہ تو بچے کی
 وسیع القبی ہے جو فرد کی بجائے قوم کو زندگی بخشتی ہے۔“

دوہمہ حوالہ :

” مومن خلق خوبہ نوم سرہ یو او د تپہی د خالق
 نوم چاتہ نہ وی معلوم نو دچا کارشہ دے سچہ یہ
 پتہ خیل وخت خرابوی . خنی خلق خو تردی پوری
 وائی چہ تپہ شاعر ورکوی اوہائیکوی لا ژوندے
 کوی مطلب دا چہ د ژبی او ادب غم چاسرہ نشته
 صرف او صرف د خیل خان غم پہ معنہ کوی دی“

د حیرانتیا خبرہ دا دہ چہ گران تنقید کونکو بناغلیو
 اخر څنگه دا فرض کړه چہ گنہ انظار الله انظار په فای ژوند
 کنبی د تپہی د اهمیت نه انکار کوی د خبری مطلب صرف او سر
 دو مره و چہ هائیکو په تخلیقي سطح د فرد د انفرادیت نهي نه
 کوی او خود نمائی چہ د تخلیق کار فطرت دے ورته هائیکو
 کنبی د تسکین موندلو زیاتی موقتی په لاس وړی گنہ نو
 دغه معترضین دی پخپل گروان کنبی سر دتہ کوی او اوږدی
 وائی که چری د پنتو ژبی یو شاعر ادیب پخپله نامه نظم
 نشر ، غزل ، هائیکو ، افسانہ ، ناول ، خاکه ، نکل وغیرہ لیکي نو

چہ جائزہ یی واخستل شي . خوله هر څه نه وړاندې زه
 بناغلیو ناقدینو ته فقط دومره گذارش کول غواړم چہ د
 کومو اعتراضونو مفصل او مدلل جوابونه ما په خپل
 مضمون ” هائیکو د پنتو ادب کېسوی تیر “ کنبی ورکړی دی هغه
 دی لازمی اولوی او د تصفیہ شوو اختلافاتو دی په بیا بیا
 یی حایه گردان نه کوی گنہ نو او دی بنائی چہ زه په خپلو
 انتقادی معروضاتو کنبی په کوم کوم مقام تیندک شوه یا
 په کومو کومو حایونو کنبی تیر وتل یم . زلمے نقاد بناغلی
 ازاد اشغری صیب په دی باب کنبی لیکي .

” راتہ غوږ ونوکنبی بنگرې شپنگوي ، نوم هم
 بناسته او د تاپول گتې اپ هم بناسته ..... د
 اکثر و ملگرونه چہ ما کوی تبصرې پرې ولوستې
 یا واوږدې د هغې په باب به زه څه ووايم ، خو
 دا به ووايم چہ که د اظهار د کتاب سر مقاله په
 غور ولوسته شي نو په دی کنبی ددغو بناغلیو
 معترضینو د قانع کولو دپاره مواد شته“

ما په خپل ذکر کړے شوی مضمون کنبی د حقیقت څرگند
 کړے وو چہ :

” د تپہی شاعر ورک وي او د هائیکو شاعر ژوندے
 او معلوم وي“

لهذا گڼو ناقدینو ددی خبرې په ترڅ کنبی سنجید او طنزیه

هنده به گنجی د پښتو د ادب پنگله او د پښتنو د اجتماعي ژوند
 سرمایه نه شي تسليموله بلکې پښتانه به يې په دې سبب
 رد کوي چې دا اصناف له بهره راغلي دي هکله نو دا دې
 خپلو خپلو علاقه او وطنونو ته واپس کړي شي که هر
 څومره پکښې هم د پښتنو د تاريخ، ثقافت، تهذيب، رسمونو
 او مذهبي، سماجي او نفسياتي رويو انگازې ولې نه راپورته
 کېږي. خداي دې نه کړي که چېرې داسې اوشي نو د پښتو
 ادب په لمن کې به اخر څه پاتې شي. اخر کوم خوا خوږه
 پښتون به دا اوغواړي چې د پښتو ژبې جولي دې د ادب د
 دې رنگارنگ اصنافو د سپردو نه سپوره پاتې شي. اوس هر
 کله چې تخليقي انفراديت د ملي او اجتماعي شعور په سفر کې
 برخه اخلي او د قايي ترقي په هلوځلو کې هم خپل ځانته
 حيثيت برقرار ساتي. نو بيا په دې کې د اعتراض څه کښائش دے
 ددې باوجود چې په معلوم کېدلو يا نه ورکېدلو او د خپل
 ځان غم په مخه اختو کېدو د زمکې او اسمان فرق دے.
 پوستونکي دې اوس په خپله انصاف او کړي چې د پښتو ژبې
 او ادب د ترقي غوښتونکي ښاغلي معتريفين دي که
 اظهار الله. اظهار.

راقم المعروف ليکلي وو

”تهپې صرف علاقائي يا پښتو ادب متاثره کړي چې
 هايکو په افاني تناظر کېدو د دنيا د هرې

ژبې، ادب او طبيقي سترگې ځان ته را اړولي دي.
 ددې خبرې په ترڅ کې ښاغلي اسير منگل ليکي:
 ”په نې صرف علاقائي يا پښتو ادب کو متاثر کړاېه چېکه
 هايکو کې عالمي پذيرائي هونې هے. ميرے خيال ميں تهپے کي
 جو عالمي پذيرائي هونې هے وه ايشياء کے کسی اور صنف
 کو نصيب نهيں هونې. هېي وجه هے که انگريز مستشرقين
 نے زياده تحقيق تهپے پرکي هے اور اس صنف پر جامع
 کتابين لکھ کر عالمي ادب سے اس صنف کو روشناس کيا
 هے.“

د ترجيې د فني لغزشونو نه قطع نظر د تعجب خبره
 داده چې د کوم اعتراض جواب ښاغلي اسير منگل کوي. هغه
 زما په مضمون کې يوځانے هم موجود نه دے او نه ما
 دا دعوي کړې ده چې تهپې ته په عالي سطحې توجه نه ده
 شوې. مقصد يې دا و چې هايکو د دنيا په هره ژبه کې
 رواج موندلے دے او هره ژبه کې ليکے کېږي او تهپه
 د بين المللي پېژندکلو باوجود صرف په پښتو، پنجابي
 يا هندکو کې ليکے شوې ده. او هغه هم د بنيادي ساختيايي
 تبديلو سره. اوس که زما دې خبرې سره ښاغلي اسير منگل
 اتفاق نه لري نو بيا دې ماته په انگريزي، اطالوي، فرانسوي،
 جرمني، روسي، چيني، فارسي، اردو او د دنيا نورو لويو
 او وړو ژبو کې ليکې شوې يوڅو تهپې او ښايي ولې ددې

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

برعکس هائيگوت و دنيا په هره ژبه کېدای ليکلې شوې ده او ليکلې کېږي. چې گڼ ماشومانه چې شکره - زما په خيال بناغله اسير منگلي زما نظرونه په پوره تناظر کېدای و کتلو هره ضرورت نه د هغه حسوس کېدای او د خپلې خوبې هغه عبارتونه چې دوستاي دي چې د هغوي ټاکلي شوي مقصد ته پرې تقويت رسېدای.

گڼان بناغله مشتاق مجروح په خپل مشون اتي اينلا کو هائيگو کېدې په راقم الحروف د خپل خاص تنقيد ي چېر کلي کوي دي. ليکي:

"نن اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځې هائيگو و غماشې اعلي ترينې نېوې دي بلکې دا ښه په و شوق سره وېلې شوې اتي اينلا کو ميتونې هوم کېدې زېږېدلې غځو هائيگو ته بيلو پرنتې وېل مناسب دي"

وراندې ليکي:

"په شاهده کېدې راغلي ده چې ښتو شاعري کېدې تر اوسه د فلسفي شاعرانو نه علاوه بل چا نه غځېدې کوي نه ده کړې. واحد دا نو وارو صنف دې چې غځې ليکونکيو د غځېدې کوي. د پاره خاص کړې د"

زه دا وېل نه غواړم چې بناغله مشتاق مجروح دې خپله اعلي و ارفع ادبي اعبي باندې لن غور اوکړي. بهر کيف په ادب کېدې غځېدې کوي واقعي چې د غځېدې وړ اقدام د دغه

هم يودو غځېدې خيانت بکاري. در حقيقت غځېدې کوي يا غځېدې کاري د معاشرې د اخلاقياتو د چوکاټ نه د وتلو او د حد د ماتولو لونه جرم دے. چې د هوس ناکې، شهوت پرستي او عصمت فروشي ښکاره بلنې پکښې د انسان نه د ښه سوچ او نگ لاري خطا کوي او په سړي سترگې توروې. پېشکه د داسې رجحان خلاف نه صرف قلبي جهاد پکار د بلکې داسې حال کېدې توره وېتل زيات مناسب دي البته که ددغې عناصرو په مرسته په يوه بي ضرره پېرايه کېدې د ژوند وړ چلوي او ښودل شي. يا د معاشرې برېښو او لغز اخوند پکښې په داسې هنر او غځندلې شي چې پکښې د لذت پرستي نه برعکس د کراهت او نفرت تصور او تصوير راښکاره کېږي نو دا به غځېدې لټون پېر نه بلکې د اسلامي ادب په زمره کېدې راځي. ځکه چې د يو شي غلط او سم استعمال د هغې د ښه او بد فېصله کوي. اوس که يو لمس پرست "بهشتي زېږ" ته

کرڻي له سر راوره ناداني گهڻي
گهڻي ڇي ڏکوي چرگي نه ماتهرڻي
ورله په پوزه کڻي بڙه ورکوي

ڇي پکښي ډجرم اوسن قانوني اړخ په تشيبي انداز
کڻي وړاندي شوے دے اودا حکمت پکښي بيان شوے
دے ڇي په بڼو پري نه دي ستول پکار گهڻي نو ماڙغه ښي
خوابدے شي. خو ښاغلي مشتاق ته پکښي ښکاره غماشي
ښاري اوس دي دوستونکي چيله اووالي ڇي غماشي زما په
هايگو کڻي ده کنه ڏ ښاغلي معترض په ذهن کڻي.

بحر تقدير که زما په هايگو کڻي ڏ جاياتي حياتو ڏ
ادراک او اظهار سره سره ڏ غماشي عناصر په لاشعوري
توگه هم راغلي وي نو استغفرالله خداے ته هي دي توبه
وي. بلکي زه ڏ دا رنگ هايگو ڏ Disonه کولو اعلان کوم.

البتہ ڏ ښاغلي مشتاق مجروح صيب دا دعوي ښي بي
خايه ده. ڇي گهڻي په ډښتو کڻي ڏ فلسفي شاعرانو نه، علاوه
بل چا غماشي نه ده خوره کړي مگر هايگو کڻي ڏ اوسي
کڻي.

زه پوښتنه کوم ڇي ايا خوشحال خان خټک بابا فلسفي
شاعر ۽ او که نه، که جواب ښي نفي کڻي وي نو بيا ڏ هغوي
په شاعري کڻي ڇي کومي ناروا شوخي او اسپر شونه دي تر
کومه پوري ښي ښاغلي ويښلو Defend کولے شي.

کوک شاستر وائي نو په دي کڻي به تصور دچا وي (هنذا
دوه خمیزونه په دي سلسله کڻي ډر اهم دي يو موضوع
او بل موضوع ته اړوچ - اوس که يو ښه خيال ته غلط
اړوچ او شي نو ښه خيال به په دي سبب نه غندلے کڻي
ڇي گهڻي ناروا اړوچ ورته او کړے شو بلکي ڏ غلطو اندازو
سر غوڅول به عين انصاف وي.

ښاغلي مشتاق مجروح ڇي ڏ راقم المعروف په کومو
هايگو باندې ڏ فحش گوښي تهمت گولے دے ڏ نموني په
ډول ترې يو دوه هايگو وړاندي کڻي.

واده کڻي پام کوه ناوخته نه کړي
ڇي استعمال کڻي ښي اوبه نه راځي
نو ڏ کوهي ټولي چيني اوچي شي

زه نه پوهېږم ڇي آخر کوم داخلي انتشار ښاغلي دي
کچ بحثه نه را اوارولو ڇي نقل کړے شوې هايگو کڻي
غماشي ده. ڇي نه ښي لفظياتو کڻي ڏ هوسناکي شه ترغيث
شته اونه ښي معني ڏ شهوانيت چغلي خوري البتہ شرکنده
پکښي ڏ خاتم الانبياء ^{عليه السلام} ڏ وينا دا مفهوم دے ڇي نچ
دي بالغ شي نو واده ورله اوکړه - خلک ڇي زما په خيال
ورستو ترې گهڻي پيچيدگه هم پيدا کڻي دے شي.
بلنه هايگو :-

دو ٻيهر خبره دا ده جي بناغلي مشتاق جي د ٽيپي د پاكدامني
 نه صرف قابل دے. بلڪي وکالت جي هم کوي زما په خيال يا
 خو گئي هغوي فقط نفس گئي او برگزیده ٽيپي اورسدي او
 لوستي دي او يا گئي د ٽيپي لغاشي ورته لغاشي نه بنڪاري.
 د نقل کفر، کفر نه باشد په مصداق د بناغلي په خدمت
 کني دا شو ٽيپي ورايندي کني دي صراحت سره جي
 دا چرته اخوا د بخوا ٽيپي هم نه دي بلڪي د پڻتو ٽيپي
 مشهوري او معروف ٽيپي دي جي مستند و مطبوعه ٽيپو
 کني شمير لے کني.

يا قربانے :

په ما دي خبته نغاره کپه
 ورکه غرمه شاه جي شملو له به درتلمه
 جي خوله جي اخلي بم الله کپه
 پيريان پري ناست دي اثيري به شي مينه
 آسمان له ستور و غاره ورکپه
 ماله جي ننگه اشتاغب نه را کوينه
 سورے سورے پگولورا شي
 جي پرها رونه دي گندوم خوله درکومه
 دا د رشو نه چونگ دے - هيله لرم جي بناغلي مشتاق
 سره به دي ٽيپو په صفائي کني گني تاويلات او توجيحات
 وي گئي نو دا به سني جي په پڻتو ربه کني صرف فلسفي

شاعرانو بخش گويي نه ده کپي بلڪه د پڻتو ٽيپي کلاسک او
 کلاسيکي دواپه قومه شاعرانو ته ددغه اعزاز پٽڪي په سر
 دے . او دا جي ٽيپه هم د لغاشي د زد نه په نه ده پاڻي شوي.
 اصل کني جبايلات او لغاشي د يو تصوير دوه جدا جدا
 اړخونه دي خو مبيع جي يوه ده يعني جنس. اوس که دجنس
 صحت مند اړخ واخستل شي. نو د جبال احساس به پيدا
 کني او که نه رنجور اړخ جي موضوع جوړه شي نو لغاشي
 به تري سازي بي - دشه وجه ده جي د جذباتو په غورخنگ
 کني حئي وخت په دواپو کني د امتياز کرينه رابنڪل گرانه
 شي. په داسي نازکو مرحلو کني ذهن د هر قومه الائنس
 نه په سائل پکار وي گني نو داسي حالتونه به راپيدا کني
 لکه جي بناغلي معترض ورسره مخ شوي دے.

دائي اينه کوهائيو ليکونکي بناغلي مشتاق دا هم يکي
 ” زمونڊ د پڻتو نوو ليکونکيو د هائيوگوطرف ته
 مخه کپي ده او پکار هم ده د هنجي وجه چا کٽر
 اسرار صلح دا بيانوي جي په پڻتو کني زمونڊ
 متقدمينو دومره خه وٺائي دي جي اوسنو ليکونکيو
 ته جي خه پر پڻي نه دي نو هڪه دوي په دي
 نو وارد صنف کني د ليکلو کوششو نه کوي خو
 هغه ورسره دا هم وائي جي هائيوگو ليکونکي مانه
 ٻول سائيوگو بنڪاري زما يو بل ملگرے وائي جي

سپريه وٺي ڏاڍي اصنافو قات راغلي ڏس ڇي
 اوس ڏجاڻي صنف نه کار اخستے ڪن ٿا. چاربهه
 مڙه شوڀي ده، رباڻي نشته، قصيد ڇمي دي
 پڪار ده ڇي زمونڻ شاعران دغه خپل اصناف را
 ژوندي ڪري اوڪه خامخايه دي اصنافو ڪنڀي طبع
 آزمائي نه ٿي ڪول نوڏ پڻتو خالص خپل صنف
 ٽپه ڇي ڏهاڻڪو نه مختصره هم ده په هغي ڪنڀي
 دي طبع آزمائي ڪوي

زه خپله هم دا غواڙم ڇي ٽپه دي اولڪي ٿي خو
 په دي ڪنڀي ٽوڪ ڇه ڪول ٿي ڇي اوس نوے ڪول ڏٺي په
 مقابله ڪنڀي ڏهاڻڪو تخليق له زياته ترجيح و رکوي. لهنذا
 پڪار دي ڇي دي عمل په ورستو دي نفسياتي عواملو او ڏ
 عصري غوڻتو ته پام ور اوگڙو ٿي او بيادا ڇي لوڻ
 تحريڪونه په مخالفتونو نه مري بلڪي نوره وده او زور موي.
 بحر ڪف ڏ بناغلي مضمون نگار ڏ حواڻي دي دي ليک نه قدم
 په قدم ڏهاڻڪو صنف سره ڏ هغوي ڏ لاشعور هغه
 پٽي عناد راڻر ڪنڀي ڇي ڏ ائي اينه ڪو ليڪو باعث او
 محرڪ گرڇڻڊ ڏس. بيا هم بناغلي مجروح ڇي ڏ محترم ڏاڪٽر
 اسرار په حواله ڪوي خبري ڪري دي زه پري اعتماد ڪوم
 اوس هغوي پوهه ٿه او بناغلي ڏاڪٽر اسرار. البته دا
 خبره ڇي نو وار صنف هاڻڪو ته ڏ نو وڻڪو ٿي ڪلهه

شوي ده. ڇي متقدمينو ورته ڏ وٺلو دپاره هڻج نه دي
 پر پڻي اصولاً غلطه او غڻ تحقيقي ده او دي حقيقت منلو
 نه سترگي پٽول دي. ڇي گڻي ڏ هر دور ڏ ادب خپل تقاضا
 اسلوب، وڪڻ، نفسيات، حواڻي او غوڻتني وي.

نن ڇي په ادب ڪنڀي ڏ علامت، سريلزم، ترقي پسند
 ڏاڏا، ازم، تجرديت او ازاد خيال ڏ تلازي و غڻه ڪوم فڪري
 او ٽيڪنيڪي تحريڪونه راپورته ٿوي دي. او شعري او
 نثري ادب ٺي ڪوي ارتقاء او ارتفاع سره مڃ ڪري ڏس
 متقدمينو ڏ هغي خوب هم نه و ليدل او ڏ هغوي ڏ
 خيال په حاشيه ڪنڀي هم چرته دغه امکانات نه برپڻڊل
 زه دامم ڇي زمونڻه ڪلاسيڪي شاعرانو پڻتو ادب ته
 مستقل او پاڇه بنيادونه وربخيلي دي او راتلونڪي ڪول
 ته لاري اساني ڪري دي خو دا دعويٰ ڇي گڻي ڏ شعر او ادب
 ڏ ارتقاء سفر هغوي ڏ موضوع او فن په اعتبار داسي ڪمال
 ته اورسو ڇي بل ڇاته ٺي پڪنڀي هڻج نه دي پر پڻي زياته او
 سينه زوري ده.

ڏاڪٽر صبا زمانه زيات په دي خبره پوه ڏس ڇي نن
 او پروڻ ڪنڀي فرق وي نن ڇي دنيا ڏ ڪومو پڻين سره مڃ
 ده او ڪوم نوي نوي علوم او فنون په ڪنڀي متعارف ڪنڀي
 يا ڪوم سائنسي ايجادونه او تجربي پڪنڀي ڪنڀي هغه ڏ متقدمينو
 زمانه ڪنڀي چرته وے او چوڻڪي ادب ماضي سره سره ڏ

عصري او زماني پېښو په نبض گوټي بډوي. (بندۍ عصري پېښې به د تخليقي زړه چاودون د مرحلو نه خامخاواتې وي او محض د متقدمينو په ادبي کارنامو به انحصار نه کوي. کښې نو په معاشره کښې به د ادب افاديت ختم شي. اوس که چرې د واکور صېب په خبره څوک ايمان راوړي نو پښتو ادب به يو کام هم وړاندې لار نه شي او يو نه ختمد ونگر. محمود به يې په اعصابو لکه د خپسې ناست وي. دا حقيقت هم د چې دا سې سوچونو پښتو ادب ته لوسته زيان ورسوله دے.

د بناغلي واکور اسرار ددې نيم پخته اعتراض يو بيل اړخ دا هم دے چې نوي ليکونکي هايکو ځکه يکي چې گڼې د بره نه د نظم د نورو اصنافو دروازي بندې کړې شوي دي. دا خبره هم بې حقيقه او د شاهدي خلاف ده ځکه چې نن سبا کوم ناسته هايکو ليکونکي شاعران دي هغوي د غزل، ازاد او معرّ نظم او گڼ شمېره ادبي اصنافو په حواله نه صرف پېژندل شو دي بلکې ادبي دنيا کښې منلې شوي او مستند دي مثلاً رياض تميم، محمد اياز غزل، شكيل احمد ناياب عامر گمياي، جنرال عبدالصمد مومند، نجيب الله عامر زېر حسرت او راقم الحرف پخپله هم چې شعري مجموعه "سترگو کښې خوب د گودر پاتې نشو" يې د چاچا کريم بخش د کال ۱۹۹۶ د ورمېښي انعام مستحقه گرځېدلې ده.

پاتې شو د گوران بناغلي واکور اسرار دا اعتراض چې د هايکو ليکونکي ټول سايکو دي. نو دا د هايکو تخليق او نويو د ذهني او نفسي کمپيو نو نه سراسر د بې علمي ثبوت دے او د هغې بهتان طرازي يوه کرې ده چې د هايکو غنډ ونگي يې وخت په وخت په ځنډ نه ځنډه شکل کښې کوي. زه نام چې بناغلي واکور صېب د ايم. بي. بي. ايس گوري تر لاسه کړې ده او سيکټري د ايم. بي. بي. ايس په نصاب کښې يو څانگه ده خودا هم حقيقت کښې چې بناغلي واکور اسرار صېب چرته هم پروفېشنل سايکټري نه پاتې شوه. بلکې د ملازمت دوران کښې او د ريتارمنټ اخستلو نه پس د يو ناکامه کوشش نه ورستو يې چرته عام پريکړې هم نه دے کړې او نه د هايکو د رغورانو د هغوي نه د علاج کولو څه شهادت په لاس راځي نو بيا اخر څنگه د هغوي ددې خيالي تشخيص سره اتفاق ولرے شي چې هايکو ليکونکي ټول سايکو دي اوس که بناغلي د ادب په دې تخليقي صنف کښې ځان له د ځايه پېدا کولو خوا هڅې لرونکيو ته په دغه سبب دا ناروا نسبت کوي نو بيا خود ادب د هر صنف سره تر يې د قلم خاوندان د دغه اعتراض په زد کښې راځي ځکه چې علت او سبب يې يو او مشترک دے. او که چرې بناغلي د هايکو سره د سايکو د قافياي د سمون په وجه مزاح پېدا کول غواړي نو چرې به ادب ورته زه دا وپېل غواړم چې اوس عموماً د مزاح

پیدا کونو دغه وسیله اوتی آف فیشن کونو کپنی او بالفرنس
 که د مزاج پیدا کو او دغه انداز خپل کرے شی نو ممکنه ده
 چی شوک دا هم او وائی چی د غزل لیکو نکی خجل وی د کتل لیکو نکی
 دل اول وی او د تپنی خالق کپی وی عالی هند القیاس ولی دا
 به د مزاج پیدا کونو د پوره پر پوتی حربه او وسیله وی
 او هغه مزاج چی نفع په نفعه د یو انسان یا د یو طبیعی
 جذبات او احساسات زحیی کوی. د ادب د اعلی او رفیع
 منصب سره هچ سمون نه لری.

تر شو پوری چی د ای ایسا کو هاینکو د مضمون نگار
 بناغلی شتاق مجروح د یو بل ملگری دوی احتیاج تعلق
 دے چی کنی چاربتنه 'قصیده' رباعی او تپه خه مره
 شوی خو نه دی چی لیکو نکی چاپانی صنف هاینکو لیکي.
 د پری حایه په دی چی یو هاینکو لیکو نکی هم دا نه
 وی وپلی چی شوک دی په گوته شوی دخی اصنافو کنبی
 طبع آزمایی نه کوی ددی اعتراض نوعیت بیچی دا سپی دے که
 چی شوک او وائی چی لو بناری دی کرکت 'هاکی' جناسنگ او
 سکواش وغیره نه کوی. بلکې ددی په خاے دی کشتی
 میرغپ کبابی او گولی رسته وغیره کول شروع کری چی
 چرته روایت ئی ختم نه شی. بله لویه د افسوس خبره دا
 ده چی د "هندا ماکنزم" غوندي د ضمیم تحقیقی کتاب
 لیکونکے بناغلی شتاق چی د کوم ملگری په حواله خبره کری

۵۰ - نو د هغه هچ نوم ' ادبی حیثیت او درک ئی نه دے په
 گوته کرے چی د تحقیقی اصولو خلاف او ادبی دیانت نه
 قیسته ده. زما په خیال دغه رنگ بناغلی شتاق مجروح د
 یو فرمی کردار په خوله کنبی خپله ژبه ایبې ده او په
 پوی تراشای شوی مجسمه کنبی ئی د هاینکو خلاف خپل
 ذاتی جذبات وراوندی کری دی خو سرے شه او وائی زمونږ
 قایمی مزاج داسې جوړ شوے دے چی مونږ مری را ژوندی
 کوو او ژوندی وژنو.

پروفیسر بناغلی دا ورخان داؤد په خپل یو مضمون کنبی
 د هاینکو او تپنی د هیئت د اختلاف په حقله لیکي:
 "خنی محققین د تپنی د هاینکو سره نزدی تعلق
 په گوته کوی خو که وکتے شی نو بنیادی لحاظ
 سره دی دواړو کنبی د هیئت په لحاظ د پری زیات
 فرق دے. هاینکو د چاپانی ادب یو مشهور صنف
 دے. که د تپنی ددی د خصوصیت او مقبولیت
 راز هم ددی په اختصار او جامعیت کنبی دے
 خو هاینکو کنبی صرف درې مصرعی وی. رومی
 مصرعه کنبی پنځه، دوهمه کنبی اووه او دریمه
 کنبی پنځه سوتی اهنگونه وی یعنی دا ټول نظم
 اوولس سوتی اهنگونه لری. رومی او دریمه
 مصرعه ئی برابره او هم قافیہ او دوهمه یا منحنی

ي د دوو صوتي اھنگونو سومره د دوي فنه اوږده وي يعنې هايگكو د هيت او موضوع دواړو په لحاظ د مخصوصو شرائطو پابنده وي.

د هايگكو د صوتي اھنگ نظام د بحر متقارب ددې ارکانو مطابق كېدے شي

فعلن فعلن فع	=	۵
فعلن فعلن فعلن فع	=	۱۰
فعلن فعلن فع	=	۵

خو ددې برعكس د تپې د دوو مصرعو د صوتي اھنگونو يا ملي اوزونو ترتيباً په دې ډول دے

$$۲۲ = ۱۳ + ۹$$

د پروفېسر صېب فرمودات په سرسنگونو خو چېرې نيمگړتياگانې په كېنې محوسېږي او يو ځای نيم كېنې په كېنې د تحقيقي سپرې خلاف د سهولت احساس هم پټا پټو كوي ددې نه علاوه د هغوي د حوالي دا ليك يوفني تيندك سره هم مخ شو دے.

معلومېږي دا چې پروفېسر صېب د هايگكو هيتي ادلون بدلون ساختياقي تبديلي او ټكنيكي ارتقا په نظر كېنې نه ده ساتې كېنې نو هايگكو به ي د اوولسو چيو او ۵ - ۰ - ۵ د ترتيب په حكلي او حتي تقسيم كېنې نه راوستله يا دا هم ممكنه ده چې دې سلسله كېنې پروفېسر صېب

بېخي رجعت پسندانه ادبي ذهنيت لري چې د هايگكو د صنف نه د يو خاص مکتبه فکر ټاکنه شوي قيود او حدود نه پورته کول غواړي. كېنې نو د جاپان وړمېنه هايگكو يوكوي باشو او ورستو ناقدينو چې ماسولو كاشيكي په كېنې اهم دے. دغه ترتيب حرف اخر نه دے كېنې او بيا په عالمي ادب كېنې د يوې مصري 'دوو مصرعو او درې مصرعو هايگكو ليكلو تجربې هم شوي دي. كېدے شي پروفېسر صېب ته هغه د التفات قابلي نه وي ښكاره شوي ولې بيا ي هم وضاحت لارې پكار و.

بحر حال پروفېسر صېب چې د هايگكو دپاره د بحر متقارب د ارکانو كوم ترتيب منلے دے او په مثال كېنې ي د هايون صياد صېب كومه هايگكو وړاندې كړې ده - دواړو كېنې هېڅ تړون او نسبت نشته، هايگكو په پښتو ژبه كېنې ده چې د زميه اوزانو دځي قمونو سره هم اھنگي نه لري او مطلق د بحر متقارب په بنودلې شوي بحر نه مقطع كېږي حكه چې د پښتو ژبې او هايگكو ځانته يو مزاج دے او د هغې په دغه تجويز شوي بحر باندې بېخي تقطيع نه كېږي. هايگكو ده.

هدرد ي نوم دے

په مينه نه پوهېږي

ساده ماشوم دے

بله اهم خبره دا ده چي فعلن فعلن فع به اصل کښي
 پنځه نه بلکي شپږ ارکان يا اصوات لري فع به دوو حرکتو
 اډانه لري البته چونکي به فع کښي د فني اصطلاح ترغه
 سبب خفيف د نو په خاني موقعو پکښي يو حرکت
 او غورځښي خو هېڅه داسې نه وي اوس که څوک د
 پروفېسر سبب په گوته کړي شوي دغه اهنگونه راجمع
 کړي نو شمېر به يې اوونځ نه بلکي شل وي. ددې ټول بحث
 مقصد داده چي پښتو هايکو د غږ فطري قدغنونه په
 غارکښي ديکه کول نه دي پکار. اوس که څوک په دغه
 جاپاني ساخت کښي هايکو ليکي که په متوازي الاضلاع
 هيت کښي که مردف او مقفي هايکو ليکي که ازادي او
 معرا هايکو پابندي پري نه دي لگول پکار ځکه چي پښتو
 ژبه يوه داسې ژبه ده چي د وسيع المشربي او وسيع القلبي
 يا وصف غږ فطري اصنافو او هيتونو له په زړه کښي
 چرته هم خا نه ورکوي لهندا د هايکو هغه ساخت او
 هيت به پاتي کښي چي پکښي د پښتو ژبي د مزاج رعايت
 اوساڼ شي که څوک ورسره اتفاق کوي که اختلاف.

بناغلي پرېشان داودزې ليکي:

"د بناغلي اظهار دا هايکو مي ځکه د دري مصرعه ايزو
 نظمو په نامه يادي کړي چي دلته هم په هره يوه هايکو
 کښي يو پوره مضمون خا شوه دے؟"

زه منم چي د ژوند او ادب په حقله د بناغلي پرېشان
 يو ځانگړې نقطه نظر دے. بيا هم د هغوي د منقوله راڼي
 نه ددې غلط فهمي خورېد واندېښنه ده چي گڼي به
 هايکو کښي پوره مضمون نه بيانوي، بلکي هايکو د نيمگو
 مضمونونو يو ت او ورک تصوير وي. ممکنه ده چي د
 هغوي دا خيال نه وي خو په يک کښي يې دې طرفته د
 پام گرځولو ښکاره احتمال موجود د په دې موقعه به
 دا خبره کول هم يې خايه نه وي چي گڼي د هايکو بن بڼادي
 طور سره د فطرت د مصوري او تصوير کشي نه عبارت
 دے دا حقيقت دے چي د تن هايکو کښي ارتقايي مرحلې
 تر سره کړي دي او د فطرت د بناسته منظرونو د تصوير
 کاري نه علاوه يې د انسان د داخلي کيفياتو او لاشعورانه
 انځورونه هم رانکلي دي او د ابهام او وضاحت له امتزاج
 يې د داسي گڼي اړخيزو نفياتي حالتونو نه پرده پورته
 کړي ده چي تخليقي امکاناتو يې د ناسي تجر بولاري پرانستې
 دي او داسي هله کښي چي په هايکو کښي دي پوره
 مضمون يا د موضوع واره غوښتې په فني چاپکدستي
 سره هم اهنگ کړي شي. لهندا يوې ښه هايکو کښي د
 مضمون د نيمگر تيا خيال سره اتفاق نه شي کېد دے.

پاتي شوه د بناغلي پرېشان سبب دا خبره چي هايکو
 ته دري مصرعه ايز نظمو نه وايي نو په دې سلسله کښي

درشل پر پڻ ڏي ڇي ۽ دوستو کي ذهن ڇڏي ڏنو سلسلو
کري ۽ خپلو کٽي رايو ڄاڻي ڪري البتہ دا رعایت پکڻي لازمي
سائي ڇي ۽ ڄاڻي ڪري ٿو روي يا نڪتي پکڻي پر پڻ ڏي ڇي
په تصويرو جو رولو کڻي مرستيالي ثابت ٿي. او ۽ مضمون
۽ نيگيٽيا احساس په ورستو او تمبوي.

په ڏي لڙ کڻي دا خبره هم ڪهڊ ۽ ٿي ڇي ڇي اصنافو
ته ۽ ڇي خلقو زيات ملان او رجحان وي نوڪه ڇا ته
داسي محوسن ڏي نو ڇه ۽ ڏي فڪر مندي خبره نه ڏه او
نه يو صنف ته ۽ زياتو ورماتبد و نه دا ثابت ٿي ڪڻي
ڇي هغه ڏي خاصا مافوق الاصناف او ڪڙي. هغه ڪه ته
وي ڪه هائيڪو.

بناغلي رحمت شاه سائل صنب ۽ بناغلي اسماعيل گوهر
په شعري مجموعو مڪا (ڇي) ۽ پڻ ٿي اولي ۽ هائيڪو
مجموعه ڏه) ۽ هائيڪو ۽ صنف خلاف خپل ڪوم خيالات
حرکت ڪري ڏي. ۽ هئي لب لياپ دا ڏي ڇي ڪڻي اسماعيل گوهر
خپل ڪڻي شاعرانه خيالات په دغه پيرا په ڪڻي ضائع ڪري ڏي.
۽ ڇي ٿي خبره دا ڏه ڇي بناغلي سائل اخر دا ڇڪه مناي
ڏي ڇي ڪڻي تخليقي روح ۽ يو مخصوص ظاهري ڪاليت پابند
او محتاج وي او ڪه ۽ يو معلوم هيت په چوڪا ڪڻي تخليقي
جذبه خپل اظهار او سکڙي يا له ڄاڻ سره ۽ رائج اصنافو
نه بيبل ڇه ڇڪل راوروي نو خپل اقاديت به او بائي. م

عرض ڏي ڇي هر ڏي مصره اين نظم هائيڪو نه وي ڇڪه
ڇي ۽ هائيڪو خپل داسي ساختيا ڪري ۽ وره 'نفسيا ماهيتون
ٽيڪنيڪي غوبنتي او داخلي اڻخونه ڏي ڇي عام ڏي مصره اين
نظرونه ڏي په اسانه نه ٿي زغله.

۽ مڙمن ٿي شاهين خيال ڏي ڇي هغوي ٿي
واوري نو دا اطمينان ورته او ٿي ڇي خبره سرته اورسپه
خو ۽ هائيڪو ۽ اورسپه ونه پس ورته داسي محوسن ڏي
ڇي ڇه خبره لا پاتي ده او يو قسم ۽ تندي او تشڪي
احساس ورته ڪڙي.

چونکي مڙمن ٿي شاهين ۽ روهي سندرو
سلسله ڪڙي په پڻ ٿي راورولو ڪڙي بلا وخت صرف
ڪڙي ڏي او دغه رنگ دغې خوب اولي صنف سره ٿي نوره
هم زياته وارجي او ترون پيدا شو ۽ ڏي ڇڪه ورته
داسي احساس ڪڙي. ڪڙي ڏي ڪه هغوي ۽ هائيڪو دوستو
له هم ڏي خپل قيمتي وخت ورکيو نو ۽ تندي او نيگيٽيا
احساس به ورته بيان ڪڙي او ۽ هائيڪو په سلسله ڪڙي
به ۽ خپل زور موقف نه لاس په سر ٿي. ڇڪه ڇي
ڪوم ٿين ونه عموماً په عادتونو ڪڙي راشي نو بيا زيات
اپيل ڪوي.

بله دا ڇي ۽ هائيڪو ٽيڪنيڪ هم ڇه دا رنگي ڏي ڇي
ڇي سلسلي شعوري طور سره ۽. ابهام، ابهام يا اخفا په

دَسائلِ صِيبِ خِیلِ ذَاتِي تَأْتِي خَوْ كَيْدِ شَيْ خَوْ مِثْلِ شَوْءِ
 حَقِيقَتِ دَادِ عِجِي هَرِ رُوحِ دُ خِدَائِي بِه قَدْرَتِ دُ جِوَسِي
 خَوْبِنَه اَوْ اَتَقَابِ پَخْلَه كُويِ نُو مَعْقُولَه خَبِرَه دَا دَه عِجِي
 هَرِ تَغْلِيْقِي رُوحِ دِي دُ خِیلِ نُوْعِ فِطْرِي اِمْتِنَاحِ تَه پَرِ غُودِ لِي
 شِي كِنِي نُو مِصْنُوعِي اِخْتِلَاطِ بَه اِي لَه بَرْمَه اَوْ غُورِ خُويِ .
 مَقْصِدِ دَا هَم نَه دَعِ عِجِي فِئِي حِكْمَتِ عَمَلِي نَه دِي كَارَتَه اِخْتِي
 كِنِي بِي . بَحْرِ مَالِ كَه يُو تَغْلِيْقِي غُورِ خُتْكَ دُ هَايِكُو پِهْرَايَه
 كِنِي حَانَ بِنِكَارَه كُولِ غُوَارِي اَوْ جِبْرَا اِي خُوكِ دُ غَزَلِ
 چَارِبَتِي يَا تَهِي قَاوِمِ يَا سَاغِي تَه اِرْوَلِ غُوَارِي نُو دَا سِي غِبْرِ
 فِطْرِي اَوْ خَطْرِنَاكِ بَه وَيِ لَكِه عِجِي دُ مَعْمُولِ خِلَافِ مَاشُومِ بِي
 لَه حَه ضرُورَتِ نَه پَه لُوءِ اِبْرِشَنِ پِيدَا كُولُو لَه تَرْجِيحِ
 وِرْكَوِي شِي .

تَغْلِيْقِي جِوَهْرِ خَوْ دُ مَلْغَلِي پَه مِثَالِ دَعِ . هِنَه كَه هَرَه
 پِهْرَايَه اَوْ هَرِ چَرْتَه وَيِ خِیلِ قَدْرِ اَوْ قِيْمَتِ نَه وِرْكَوِي . اِلْتِهَ دُ
 جِوَهْرِي دُ نَظَرِ مَوْجُودِ كِي پِكِنِي بِنِيَادِي شَرْطِ دَعِ . مِشْرَانُو
 وِثْلِي دِي عِجِي لَعْلِ پَه اِيْرِ وِ كِنِي نَه پَتِه پِي حُكْمِ زَه دَا دَعُوِي
 كُومِ عِجِي دُ اِخْتِلَافَاتُو اَوْ مَخَالِفَتُونُو اِيْرِي بَه دُ هَايِكُو لَعْلِ كَلَه هَم
 پَتِ نَكْرَه شِي خَوْ شَرْطِ پِكِنِي دَا دَعِ عِجِي دُ هَايِكُو پَه وِرْسَتُو
 دُ يُو لُوءِ تَغْلِيْقِي رُوحِ اِنْكَازِي رَپُورْتَه كِنِي بِي . وِرْسَرَه دَا
 خَبِرَه هَم زِيَا تُوْمِ عِجِي هَايِكُو شَاعِرَانَه خِيَالَاتِ نَه ضَائِعِ كُويِ .
 بَلْكَي بَقَا اَوْ دُوَامِ وِرْتَه وِرْجِنِي بِي . كَه دَا سِي تَه وَه نُو دُ سَائِلِ صِيبِ

دُ تَنْقِيْدِ نَه پَسِ بَه چَا هَم هَايِكُو نَه وَه لِي كِي خَوْ ثَابِتَه شَوْءِ
 عِجِي دُ خِيَالِ لُورُوَا لِي دُ جِنْدِي اِفَاقِيْتِ دُ رِي دُ نَزَاكَتِ اِدْرَاكِ
 اَوْ شَعُورِ اَوْ دُ تَخْلِيْقِ دُ زَبَرَه چَا وُ دُونِ شَرْيَكِي كَه پَه هَرِ
 صِنْفِ كِنِي وَيِ دُ خِيَالِي لَارِي خِنْدَانِ پَخْلَه لَرِي كُويِ اَوْ
 بِيَا دَا هَم دَه عِجِي سِپَرِ لَه خَوْ دُ خِيَلُو وَا رَه رَنُكُونَه پَه سِيبِ
 سِپَرِ لَه وَيِ اَوْ سِي كَه خُوكِ وَا اِي عِجِي دُ كَلَابِ دُ كَهْلِ وِ بِي دِي
 پَه هَرِ كَهْلِ كِنِي پِيدَا شِي كِنِي نُو قَوْلِ كَلُونَه پَه دُ خِيَلُو
 هَم نَكِهْتُونُو بَا وِجُودِ ضَائِعِ يَا وِرْكَ شِي نُو خُومِرَه عِجِي
 حَايَه بَه وَيِ .

مَعْتَمِدِ بِنَاغَلِي اِبَا سِيْنِ يُو سَفْرَه عِجِي پَه خِيَالِي شَعْرِي
 عِجِي عِجِي " غُورِ خُتْكَو نُو " كِنِي اِي دُ خَوْ لِي دُ خُونَدِ دُ بِيْدَلُولُو
 دِپَارَه هَم يُوِي تَهِي قَدْرِي لَه حُطْبَه نَه دَعِ وِرْكَوِي خَوْ
 بِيَا هَم دُ تَهِي دُ مَدَا فِعِيْنُو پَه صِفِ كِنِي اَوْ دَرِ پِدَلِ غُوَارِي
 (اَكْرِي عِجِي زِمَا پَه خِيَالِ پَتِه دُ وِرَه قُويِ صِنْفِ دَعِ عِجِي دُ چَا دُ هِنَجِ
 قِمَمَه دُ دَفَاعِ حَه حَاجَتِ وِرْتَه نَشْتَه)

بِنَاغَلِي دُ وِرْخِ پَانَه مِشْرَقِ پِنِيْوَرِ پَه يُو كَالَمِ كِنِي دُ
 " هَايِي كُيُو " دُ سَرِ خَطِ لَانْدِي دُ هَايِكُو خِلَافِ پَه دَا سِي
 اسْتِمْدَا اِي پِهْرَايَه كِنِي خِيَالِي وَسُوسِي شَرْكِنْدُوِي . لِي كِي :
 " هَايِكُو كِي مِثْمَاسِ سِجِي اِنْكَارِ نِهِيَسِ ..... لِي كِنِ پِشْتُو عَوَا مِي
 ادبِ مِي اِسِ سَه زِيَادَه شَكْفَتَه رُوحِ پُرُورِ اَوْ رُپُرِ مَغْرِ صِنْفِ
 سَخْنِ شِي مَوْجُودِ هِيَسِ . شِي كَه مَخْتَصَرِ تَرِيْنِ پِهْرَايَه مِي جِسِ

قدر تغزل ہے وہ ہائیکو کی قسمت میں کہاں۔ ٹپہ پختون
جلت، ذات اور فطرت کا سچا ترجمان ہے۔ ٹپہ اور ہائیکو
میں فنی اعتبار سے تمیز یہ ہے کہ ہائیکو میں تین مصرعے ہوتے
ہیں اور ٹپہ کی خوبی یہ ہے کہ اس میں تین کے بجائے دو مختصر
مصرعے ۹ + ۱۳ کی محروں میں ہوتے ہیں۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔ اور
فیثا غورث کے نزدیک ۲ کا ہندسہ تخلیق کی علامت ہے
اس بنا پر دو مصرعے ٹپہ کو سہ مصرعی ہائیکو سے طلاق
دینا عقلمندی نہیں ہے۔

زمانہ خیال بناغلی اباسین تہ ددی خبری علم ضرور
پکار وچی د اسنافو د بقاء پہ ورسٹو یو زور اور تخلیقی
قوت موجود وی اوکلہ چی ہم یو صنف د تخلیقی جوہر نہ
عاری شی ہغہ کہ تپہ، چاربتہ، قصیدہ او ہائیکو وغیرہ
ہر صنف وی بیا خیل وجود برقرار نہ شی ساتلے اوس
کہ دیو پنتون شاعر تخلیقی زور پہ تپہ کبھی ژوند را پیدا
کولے شی نو ہم د ہغی شاعر د تخلیقی قوت نہ بہ اخر بیا
ولی پہ ہائیکو کبھی ساہ اوسی۔ ددی باوجود چی ہنچ تخلیقی
جبر او غیر فطری قدغن پری ہم نہ وی لگولے شوے۔ بحر
کبف زہ بناغلی اباسین تہ داسی گنی شمیں تپہ پہ کوٹہ کولے
شم چی ہنچ ادبی شکلا او عوامی کشش پکبھی نشتہ اگر چی
شوک بہ ورتہ ہم د تپہ ولسونہ انکار اونکلی۔ اوس کہ
محض د تپہ پیرایہ د تفوق معیار گنیلے کبڈے نو داسی بہ

ولی کبدل۔ مقصد داچی د تخلیق جوہری قوتونو د ادب پہ
ہرہ شانگہ کبھی د حان بکارہ کولو توان لری۔ اوس کہ شوک
نہر پہ کوٹہ پتول غواری نو شوک بہ ورتہ اخر شہ اووایی۔
بناغلی اباسین پہ تپہ کبھی د تغزل د موجودگی دعوی
ہم کوی چی مناسب نہ دہ۔ پہ اصل کبھی تغزل د غزل سرہ ترے
وصف دے لکھ چی خرنگ پہ رباعی کبھی ترے پہ تشبیب کبھی
تشبیب او عقل سرہ د تعقل نسبت وی۔ ہم دغہ رنگ پہ غزل
کبھی تغزل وی اوس کہ بناغلی اباسین دا نہ وپل غوینتل چی
پہ تپہ کبھی تبیب یا تبیب وی نو بناہ پہ سمولت ی دا وپلے
شو چی پہ تپہ کبھی بی انتہا خوب والے او شعریت وی۔ ممکنہ
دہ چی د بناغلی اباسین پہ دی حقلہ خیل خہ خانہ منطوق
وی۔ ہسی خوک شوک تغزل ثابتول غواری۔ نو پہ کا پی
ہوا، چینہ، اواز، حوایی او مینہ وغیرہ وغیرہ کبھی بہ ی
ہم ثابت کپری ولی ہنچ علیی او فنی اعتبار بہ ورتہ نصیب
نہ شی۔ بحر حال د بناغلی دی خبری سرہ خوقطعا اتفاق
نہ شی کبڈے چی د ہائیکو دی ارو مرو دری مصرعی وی۔ باید
چی ہغوی د ہائیکو ہیٹی ارتقاء پہ نظر کبھی ساتلی وہ۔ بلہ
د تعجب خبرہ بناغلی اباسین دا کوی چی ” ٹپہ ۹ + ۱۳ کی محروں
میں ہوتا ہے، ” کبڈے شی چی د بحر ونونہ د بناغلی مراد د
تپہ سہلابونہ یا چپی وی ولی د اردو ژبی روزمرہ او محاورہ
خو ددی جملی خہ بل تعبیر ورا ندی کوی او داغلظ فہمی

پرانتلی شوی ده یا کومه تشیای پدرايه خپله کړې شوي
 ده د تفييلاتو باوجود بي حايه او ناقصه ده. خو که چرې
 له ساعت له ورسره اتفاق هم اوکړه شي نو بناغله اباسين
 به دا حقيقتونه ځنگه په شاتسويي چې د رکشي سفر د
 موټر ساينکل د سفر نه زيات محفوظ او د عزت جوگه وي.
 ځکه چې رکشه کښې د پردې پوره پوره انتظام وي او دا
 صفتونه په موټر ساينکل کښې نشته. بناغله اباسين وايي
 چې په موټر ساينکل د درېو نه زياتي سوري هم سفر کوله
 شي. او رکشکښې دا گنجائش موجود نه وي. خو بناغله دې
 ماته دا او وايي چې اخر داسې کوم ضرورت دے چې په موټر
 ساينکل د درېو نه زيات کسان سوزوي او که چرې داسې هم
 اوشي نو ايا خلقو ته به هغه کسان بسوي يا کم از کم اواره
 گرد نه ښکاري؟ زما په خيال د وکالت د وگړي تر لاسه کولو
 نه پس بناغلي ته دا علم ضرور پکار و چې په موټر ساينکل
 د گنجائش نه زيات تنان سورېدل يو قانوني جرم دے
 خو ښکاري دا چې په داسې مثالونو وړاندې کولو بناغله
 اباسين په چالاني کول غواړي. چې زه ورسره اختلاف
 کوم.

محترم بناغله اباسين دا هم وايي چې هاييکو د ټپې
 کره مېلنه ده. او مېلمانده څوک د کور مالکان شي جوړول
 زما په خيال داسې سوچ نه صرف تنگ نظري ده بلکې

د پښتنو د تاريخ، تهذيب او د رواياتو نه هم د لاعلي
 ثبوت دے. ځکه چې پښتنو کره که د سر دښمن هم پناه
 واخي نو پښتانه ي په خپله توره او په خپله وينه
 حفاظت کوي هم دغه مزاج د پښتو ژبې دے چې يو ځل
 کوم صنف خپل کړي نو بيا ي نه پردې کوي. اوس که
 بالفرض ټپه هاييکو د کور مالکه جوړه کړي نو دا خو به
 د ټپې اعلي طرفي وي او دغه رنگ په ټپه نوره هم د
 قدر وړ او گرځوي. حالانکې حقيقت دا دے چې د هاييکو
 وجود د ټپې دپاره پيراساټ parasite نه دے. بلکې
 هاييکو د جهد للبقا په سفر کښې ځان له نوي نوي
 منزلونه لټوي. چې د ځني استثنائي صورتونو نه
 يو اړخ ته ټپې سره هېڅ مشابهت او مماثلت نه لري بلکې
 د ماورن سنسېلټي او جديد حياتو په حواله هاييکو د
 ټپې نه څو قدمه وړاندې روانه ده. ځکه خو د بناغلي
 اباسين دا ضد هم بېخي بي حايه دے چې گڼې د ټپې په
 موجودگي کښې هاييکو خپل ځان ژوند نه شي ساتل
 په دې حقله د بناغلي زېر حسرت دا تجزيه د لوستو جوگه
 ده. يکي دے.

"خه موده وړاندې زمونږ پښتو ليکونکيو د رنگه
 "خريکه" "ترايلي" او هاييکو غوندي نوو
 صنفونو باندې خپله طبع آزمائي شروع کړې

ده۔ او خيالي ڪلهي توانائي پري صرف ڪوي لکيا دي.
 دغو اصنافو ڪنهي ”شريڪه“ او ”ترايلي داسي“ و
 ڇي خيل وجود ڪنهي ڏ توانائي ڏ فقدان له سببه
 جي ڇاه وړاندي سفر جاري ونه ساتل شو
 اولاي ڇاه سڀر ڪنهي پونهي نه ده وڻسلي ڇي
 خيل منطقي انجام يا طبعي مرڪ سره مخامخ شو
 يواڻي ”هاينگو“ داسي تهن او تند جاپاني صنف
 وڇي به پڻتنه خاوره ڪنهي جي خيالي جسر ڇي
 مضبوطي ڪري..... دا جاپانے صنف ڏ خيل
 مخصوص مزاج طرز او ڪره وره ڇاهل وو. ولي
 دي ڇاه ڇاهنگو ڪنهي پڻتنو شاعرانو ڏ پڻتون
 بوتي قلمونه وگول او نن دغه بوته وده ڪوي
 او ڏ بيوي تنه وري وڻي شڪل اخلي۔ ڏ پڻتنو
 سترگو ته جي داسي رنگارنگ ڪلمونه سپري دي
 ڇي بناست او سينگار ته جي سترگي برهيني ۱۵

بناغله اباسين ڇاه خيل ڪالم ڪنهي يو عجيبه خبره دا
 هم ڪوي۔ ليکي ۱

”میں ادب کے ادنیٰ مفتی کی حیثیت سے یہ فتویٰ جاری کر رہا
 ہوں کہ پشتو ادب میں ٹپ کے ہوتے ہوئے ہائیکو کی بدعت
 کی چنداں ضرورت نہیں؛ ۱۵

مگر ان بناغله دنه يو واري بيا تيندڪ شوے دے۔ ڇڪه ڇي

اول خو ڇاه ادب ڪنهي ڏ مفتيانو ڏ سره جوار نه پاپيدا ڪنهي
 ادب ڇاه شريعت ڪورپي خون نه دے او ڪه ڇري ڏ بناغله دا
 ارمان وي ڇي ڪنهي هغه دي ڏ ادب وڻسے مفتي او منلے شي نو
 بيا پڪار نه وه ڇي ڇاه ته جي ڏ ادني مفتي نسبت ڪپے و
 ڇڪه ڇي دغه رنگ انگار او افتخار دوايه رايو ڇاه ڪنهي
 او دا عمل اجتماع ضدین ڪنلے ڪنهي۔ دا حقيقت دے ڇي ڏ
 اعليٰ ڏ تلازمي او ڏ علم ڏ وصف نه سڀوا مفتي مفتي ڪپدے
 نڌا شي۔ مڪنه ده ڏ مفتي اعظم ڏ منصب ڇاه وجه بناغله
 ددغي غلط فهمي بنڪار شوے وي او دغه رنگ تر ڏ ادني
 مفتي دا بي لاري ڪوونڪي اصطلاح سر ڏشوي وي۔ بيا هم بناغله
 ته دا پته لگبدل پڪاره ڇي ڏ ادني مفتي ڏ نسبت سره فتوي
 ڏ منلو او سجت قابله نه باقي ڪنهي۔ خو زما ڇاه خيال گران
 بناغله اباسين لوستونکو ته دا وڻل غواڙي ڇي ما هر ڇاه
 فرمايائي دي يا زه ڇي هر ڇاه فرمايم۔ هيچري جي هم اوننه
 مني۔ يا دا هم ڪپدے شي ڇي بناغله اباسين ڏ ادني او مفتي
 ادبي مشورو وركوونڪي ته ڏ ادني مفتي تامل وركوي۔
 والله اعلم بالصواب۔

بيا هم زه نه پوهينم ڇي بناغله اباسين هائیکوته
 بدعت ڇاه ڪوم خيال وڻسلي دي ڇڪه ڇي ڏ تخليق عمل يو
 مقدس او سڀڻلے عمل دے۔ او هر ڪڏي هائیکو ڏ تخليقي زرهه
 چاودون راز پڻدے يو ژوندے شعري صنف او ڪر ڇپو

نو بيا ولي بناغلي ابا سين چي خيله هم ذ لفظ د حرمت منون
 دے دا ناروا خبري کوي خوداسي بنکاري چي په گسران
 بناغلي د بدعت معنی په سم ډول نه ده منکشفه شوي
 او د تفهيم په سلسله کني د ذهني انقباض او عدم سهولت
 بنکار شوه دے.

د ساهو ليکونکو د څلېر يستم اېرېل دوه زرم د روداد
 ترغه بناغلي واکتور راج ولي شاه څوک صېب دا سوال راوچت
 کړو چي لکه څنگه پته په موسيقي کني خيله ځانته يوه
 پېژندگلو ري ايا هائیکو هم په پښتو موسيقي کني ځانته
 يو داسې پېژندگلو او ځانگړے آهنگ راپيدا کولے شي او
 که نه.

د بناغلي واکتور صېب په خدمت کني عرض دے چي
 موسيقي او ادب دواړه ځان ځانته ځانگړي دي - عموماً
 هنرمندان او نقادان د موسيقي شمار په لطيفو فنونو
 کني نه کوي. او ثانوي حيثيت ورله ورکوي. نو اوس
 که چري هائیکو د موسيقي په زير و بيم نغه نغه نه شي نو
 بيا هم د هنري په ادبي مقام کني هېڅ کس نه رايي. دويمه خبره
 دا ده چي هائیکو هم غنايت، ل، آهنگ او ردهم لري نو
 هېڅ وجه نشته چي سازونو سره دي هم آهنگي پيدا نه
 کړي په دي سلسلې کني د بناغلي محمد اياز غزل او بناغلي
 شكيل ناياب هائیکو د مثال په طور وړاندې کېدے شي چي

د زېره رايکونکي موسيقي د تشب و فراز سره ئي راز و
 نياز کړے دے.

د ذکر شوي روداد مطابق بناغلي واکتور راج ولي شاه
 څوک داخيال هم بنکاره کړو چي هائیکو په پښتو کني څکه
 خوبنېږي او مقبوليت ئي بيا موندلے دے چي په پښتو
 اولسي ادب کني ددي سره تره دو نکلے صنف شته. اوس
 تعقيق پکار دے چي هائیکو پښتو ادب ته د جاپان نه راغلي
 ده که نه جاپاني ادب ته د پښتو ژبي نه ورغلي ده. ولي
 بناغلي قلندر مومند ددي خيال سره اتفاق او تکړو او
 څرگنده ئي کړه چي هائیکو د جاپان يو معروف او منلے
 شوه شعري صنف دے. لهذا نه دي پکار چي موندې
 د هر راتلونکي صنف جرړي په خيله خاوره کني د
 لټول ضد اوکړو. او بيا په داسي صورت کني چي هېڅ
 قرينه پرې دلالت هم نه کوي. زما په خيال د بناغلي
 قلندر مومند راي په دي لږ کني بڼي درسته ده. څکه چي
 هائیکو د جاپان د اوږد نظم هائي کائي نه په تجرباتي بنيادونو
 رابيلله کړي شوي ده. که چري دا وو بېلے شي چي د هائیکو
 جرړي په هائي کائي کني دي نه چي د پښتنو په اولسي
 ادب کني نو مناسب به وي ولي بيا هم که په دي سلسله کني
 څوک تعقيق کول غواړي نو قدغن پرې نه دے گول پکار.
 ممکنه ده چي دغه رنگ کني اکشافات محي ته راشي.

زما منڀ جي ڏٺي غنڌ نه کول خيالي تهذيبي او ثقافتي
 جرڀي غوڻول دي. يو باشعوره فرد به هم داسي نه وي
 جي داسي به اوغواڀي خوزه دا هم نه غواڀم جي هائيگو
 دي ڏينٽو په مبله دوسته سيمه بي له شاه جرمه تهذيبي
 او بي له شاه گناه سنگسار ڪرڻ شي. اول زما خيال وڃي ڏ
 هائيگو او ٽيڀي موازنه او مقابله غير فطري ده. بي بي
 سوچ او ڪم و ڪه چرته په دي بهانه ڏينٽو تنقيد چولي
 ڏ ٻيڻ بهاملغرو نه ڳڻڊ شي نو قباحه به ڪيڀي
 نشته. چونڪي ڏ هائيگو په فني او فڪري ارتقا ماپه خيل
 مضمون ”ڏينٽو ادب ڪمپيوٽر هائيگو“ ڪيڀي تفصيلي خبري
 ڪري دي نوبڻي حايه به نه وي ڪه ڏينٽو ٽيڀي په حمله ۾
 شاه اووايم.

دا حقيقت ده ڇي ڏٺي ڪن توصيفي اڀخونه شته خو
 حئي خويونه ڀي داسي هم دي ڇي ڏ تجرڀي او ارتقا بچي توان
 نه لري او په ذهنونو يوه سترڀي ڪوونڪي خاموشي
 خوروي. ڏ مثال په طور هره ٽپه ڏ ”يا قربان“ يا ”لکه زار“
 نه شروع ڪن ڇي ڏ دوستونڪي يا اورڀدونڪي په وينه
 ڪيڀي ڏ يڪانيت زهر خوروي. اوددي ڏ انگورو ڏ ملاٽره
 بغير يوقدم هم وړاندې نهي ٿي. البته حئي پوهان ”يا
 قربان“ ڏ ٽيڀي لازمي جز ونه مڃي. بجز تقدير ددي نزايمي
 اڀخ نه يوطرفته دوپده خبره دا ده ڇي ٽولي ٽيڀي په يو

واحد، متعين او معلوم وزن او اهنگ ڪيڀي وي او په هيڏ
 حال ڪيڀي ڏ خيلو ٽاڪلي شوو او اوزونو دائره يا حصار نه
 شي ماتول. او ڏ خيلو سرونو له جادونه نهي راو ٿي
 جي زما په خيال ڏ ٽرگيت يو رخ ده.

بناغله پروفيسر داورخان داود ليکي ا

”ڏ ٽيڀي خيل يو محسوس او محسوس هيت Form
 بحر يا اهنگ (Rhythm) ده ڇي په يوه نيمه
 مصرعه ڪيڀي يو ڇهر اوڀر او طويل مفهوم بيانوي.“
 نه پوهينم جي بناغله داود صهب ڏ يوي نهي
 مصرعي په ڏڪر ڪيڀي ”يا قربان“ په شاه معلمت نظر انداز
 ڪوي. بحر نوع زما منڀي په معنوي اعتبار ٽپه په ڪوزه
 ڪيڀي ڏ سمندر بندولو اعجاز ده خوداهم حقيقت ده
 ڪه يوه ڇهره بناخته پنگله هم وي او يو رنگ جامه
 اغوستل ڀي وظيفه ڪري وي نو ڏ ظاهري لباس يڪانيت به
 ڀي ڏ بناخت ڏگنڀو اڀخونه نه ڏ ذوق او دلچسپي سترڀي
 بل اڀخ ته واروي اوس ڪه هم هغه پنگله ڏ وخت ڏ تقاضو
 مطابق ڏ نوي فېشن معقول او رنگارنگ جامي واغوندي
 نو ڏ ژوند شومره سپرڀي به ڀي ڏ ڏنگلا ڏگنوته ڏ ڏنگول په
 لاس اوڀر ڀرڀل غوره ڪري. نو بايد ڇي ڏ هائيگو منگدين
 او مخالفين ڏ اصولي سياحتونه قطع نظر خيل قيمي وختو
 بي حايه ڏ ٽيڀي په وکالت او ڏ هائيگو په مخالفت ڪيڀي نه

ضائع کوي. بلکي ٻهه ڏي ڏنو، مناسب تجرېو سره اشنا
 کري اوداسي هيٺي، داخلي او خارجي تجرېي ڏي په کيني
 اوکري چي ڏفکري رفعت سره سره پکني په هيٺي او
 ساختياي سطح هم دا صنف ڏتنوع سره فتح شي. خودا کار
 ډر رياض، لوه سوچ او هنر مندانه جرات غواړي. کيد
 شي چي حئي پوهاند دا هم اوواي چي د هيٺي تجرېو اتنوع
 دا عمل به ڏپي پيژندگلو ورکه کوي. دا هم ممکنه ده
 چي يو نقاد خوله راپورته کوي چي ڏپي خپل خاص او
 معلومه وضع ڏپي ڏيځا او استحکام ضمانت ڏي او دا چي
 دا خاص رنگ په ذوق او ذهن بيخي ڏستوماني لري نه
 راوي خو زما په خيال به ڏي ماورن اچي کني به دا قسم
 خيالات محض يوجند باقي رد عمل وي يا دعادي نشي
 ڏ اضطراب کوکه به ورته وپل زياته بنا وي. ماته
 پته ده چي کاسه په حائ پرود وي نو دروند وي خو
 هوبنيان دا هم واي چي اوبه په حائ اوربني نو
 دنه شي او بيا تخليقي اصناف ڏکاني ڏجبود خاصيت نه،
 بلکي ڏاويو ڏرواني او تحرک ڏخويونه په خپلو پوژوندي
 اوسي. هکله زه غواړم چي په ساختياي اعتبار هم په ٻهه
 کني ڏيدلون مناسب تصور کونه لامل پکار دي. ڏي
 وضاحت سره چي دا به ڏپي ڏ ارتقا هڅي وي نه چي ڏ
 ټپي ڏ انقطاع. اوکه چري دغه تجرېي ڏ ټپي ڏروح سره

متصادم نه وي. نو لازماً به خپلي ټپي مضبوطي کوي.
 گني نو په بل صورت کني به ټي ادب پخپله ڏ نامقبوليت
 فصله واوړوي.

دا هم حقيقت ڏي چي حئي نوي شاعرانو په ټپه
 نه صرف تضمين کوي ڏ بلکي ورله ټي ڏيو مستقل صنف
 شکل ورکولو هلي خپلي هم کوي دي. بناغله سعيد گوهر ڏځي
 فارم او هيٺ تعارف، په ڏي ډول کوي.

"دا ڏپي ڏرومي مصري نه شروع شي او
 په دريمه مصرعه ختم شي. ڏي منځ ترمنځه شپږ
 نوري مصري چي ڏپي مضمون سره تعلق لري
 هم وي. اول شعري ڏپي ڏ اولني مصري سره
 هم قافيه وي. ڏوېم شعر دواړه مصري ټي
 خپلو کني هم قافيه وي. دا ڏي صنف اوله
 بيرخه ده. ڏي وزن ڏپي ڏ ورمي مصري
 مطابق وي. ڏي نه پس دوېمه برخه کني خلور
 مصري سره ڏپي ڏ آخري مصري وي. دا
 دواړه ڏپي ڏ مصري سره مترف او هم قافيه
 وي ڏي وزن هم هغه وي چي ڏپي ڏ آخري
 مصري ڏي."
 مثلاً:

اندېښني مه کوه جانانه

داخو دي باسي له جهانه

دا به دي کور جوړ کړي په زړه کښي

ستا د گوگل په ښاريه کښي

خان ترې ساته بچي اوږده لري لاسونه

کړي به خازه ستا د رخسار تازه کلونه

حکله خي وایم چې وېر مه کوه غمونه

اندېښنو خو اړکړل تر شود و سپين بشرونه

لوستونکي دي پخپله فصله اوکړي چې په دي تجربيه

کښي ټپي د محبوبې د قلا صورت اختيار کړي د او که نه.

او دا هم چې دي شکل ته تجربيه وېل پکار هم دي. زما په

خيال دي عمل د يو نوزايدده صنف د تعارف په قربان کاري

په قرباني کړي ده. حکله چې په ښوولې شوي صورت کښي

په ټپه کښي د داخلي تجربې او هليتي تنوع هېڅ نموني په

لاس نه راځي او د ټپي خپل شناخت پکښي هم ورکېږي.

(لهذا تجربيه محض د تجربې دپاره نه ده پکار بلکې د يو

صنف د پرمختگ خيال پکښي ساتل لازمي پکار دي.)

هم دغه حال د ښاغلي سهيل خټک د مجموعې ټپه ايز

هم د د مستقل عنواناتو تر لاندې ازاد نظمونه ليکلي

شوي دي او اخري دوه مصري ټپي وړميو مصرعو

سره په قافيو کښي ټپلي دي او بيا يې د يوې ټپي په تړون

نظم سرته رسولې دے چې د نظم نقطه غروچ يا کورگس

ورته وېلې شي. خو متاسفانه زه به دا او وایم چې د

ښاغلي سهيل خټک ټپين هم د ټپي په سټرکچر کښي هېڅ

ارتعاش نه دے راوستلے.

دغه رنگ ښاغلي راج ولي شاه خټک هم په ټپه کښي

د تجربې په خيال تر خپله حده کوششونه کړي دي. خو

دا کوششونه هم کم اوزيات د ښاغلي سهيل خټک د ټپين

سره مماثل دي.

اوس که زه دا او وایم چې دا ټپولي هلي خپلي د ټپي

هليتي تجربې نه دي بلکې په ازاد نظم کښي د ټپي د

پېوند کاري او قلم گولو هېڅ دي نوزيات موزون به

حکله وي. چې په داسې واره صورتونو کښي د ټپي په

قديم فارم باندې هېڅ ارتقايي اثر نه دے غور هېدلے

بلکې د نورو گټو لندو او اوږدو مصرعو امېزش د هغې

جامعيت او اختصار ته هم نقصان ورسولے دے. لهذا

دي سلسله کښي داسې تجربې پکار دي چې د ټپي د مزاج

تکمله خو وي ولي د ټپي د فطري او فني غوښتنو او

خورو ورو امکاناتو داسې نه ماتوي يعني ساختايي ارتقا

دي د ټپي د فضايي سرحد ونونه بهر نه اوځي چې د

انقطاع حد پرې جاري کړي. مطلب دا چې ټپه دي د

خپلو کړو وړو مطابق خان ته د نوي ادبي تحريکونو رنگا

رنگ جاڳي ضرور اغوندوي. خود لباس دپاره دي خپل وجود نه لندنگ کوي. هيله لرم چي لوستونکي به تما په اشاره پوهه شوي وي.

بصر حال د خپلي موضوع نه د يو خاص قسم گهرن او خنډه کولو نه پس بېرته واپس راځم. او لوستونکو نه پوښتنه کوم چي دا بحث چي په ښه ده هايښوښه نه ده. د ټپي په موجودگي کښي د هايښو د تخليق جواز نشته يا هايښو زمونږ د خاورې سره هڅه خپلوي نه لري. ايا دا بحثونه پښتو ژبي او ادب ته څه فائده ورسول شي. او د هايښو په راتلو پښتو ادب ته اخر کوم زيان او تاوان ورسېدلې ده.

زه دا خبره منم چي هايښو د پښتنو د خاورې نه لارښېدلې شعري صنف نه ده خو وېي که يو بهرني صنف د پښتون د تهذيب او کلتور د ارتقا او احيا ډمه په خپل سر واخلې او ښه په ايمانداري سره يې خدمت کوي نو د پښتنو عدالت به ورته ددې خدمت گذاري دا سزا ورکوي چي د سر غوڅولو فيصله يې صادره کړي. کله هم نه ځکه چي پښتانه د خپلو وفادارو په مرگي مرگه او ژوند ژوندي وي. ځکه خو د ځني پښتنو ناقدينو د هايښو سره معاندانه رويه زما د پوهې نه بهر ده.

بهر کيف دا حقيقت ده چي هايښو په دومره لنډ وخت

کښي په پښتو ادب کښي ځان ته دومره لږ مقام پېدا کړې ده چي تصور يې هم نه شي کېدې دغه وجه ده چي ټپي چي زرگوننه کاله تاريخ لري او د پښتو ژبي زور او قدیم زرخيزه شعري صنف ده. اکثر و نقادانو هايښو سره اوږه په اوږه اوډوله او د دواړو تقابلي شروع کړو. زما په خيال د ټپي او هايښو موازنه پخپله د هايښو د مقبوليت او بريالۍ کېدو سندنامه ده. ځکه چي هايښو پښتو ادب ته تقريباً شل کاله اگامو راغلي ده. چي يو ادبي صنف په دومره لنډه موده کښي خپل طبيعي بلوغ ته هم نه شي رسېدلې وې په هايښو د پښتنو په سيمه نه صرف ځواني او چوپن راغلي بلکې د يوې اندازې مطابق شپږ زره کاله زور صنف ټپي سره يې ناقدينو مقابله هم شروع کړه. اصولاً خود شپږ زره کاله استېلاص صنف او د شلو کالو د نو وارد صنف مقابله هم د عقل او منطق خلاف ده خو وېي که داسې کېږي نو دا ددې خبرې روڼي ثبوت ده چي هايښو نه صرف د پښتنو د نفسياتو خبرياله ده بلکې د پښتانه يې د خپل ذوق ترجمانه هم مني. ددې باوجود که ځني خلق د هايښو مخالفتونه کوي نو زيات نه زيات تېر نه دا راز راڅرگندېږي چي هايښو کښي يې کچه تخليقي زور پروت ده ځکه چي کمزوري ځينو نه عدم اختلاف باوجود هم ځان ژوند ته نه شي ساتلې زما يقين

دے دهايلگو د منكرينو پي حايه ضدونه به هاييلگو د
اسمان رفتونه ته يوه نه يوه ورخ خامخا ورسوي دا
مبالغه نه ده بلکې ددې خبرې رنډې تخنيکي ، ژور آثار او
ژوندي شهادتونه رابنکاره شوي دي .

اوس که زما د خبرونه څوک دا غلط تاثر اخلي چې گڼي
زه هاييلگوله په تپه قوتيت ورکوم نو د بريد به کوي .
زما خو د زړه له تله دا اواز راپورته کېږي چې د پښتو
ژبې او ادب لمن دې فراخه شي او هغه ټول اصناف دي
پښتو ژبې ته راشي . چې ژبه او ادب پرې وده مومي . ذوق
ته پرې تکين رسي . ذهن ته تفریح بخښي . ضمير پرې
دابېدارېږي او ژوند پرې روښانه کېږي .

زه محسوسوم چې د ټپي او هاييلگو خان خانته مېدانونه
او جدا جدا تشخص دے البته د ادبي رشتې په اساس دا
دواړه يو بل سره په ختي موقعو مرسته ضرور کوي
خو د يو بل حقونه چرې هم نه را لاندې کوي او چونکې
دواړه مباحثو يا وجود دواړه اصناف د پښتو او پښتنو
سره تړل شوي اصناف دي نو د يو غندنه هم عقلندي
نه ده . بله دا خبره چې اعلي ادب په موضوعاتي او منفي
دواړو حوالو د جغرافي بندېزونو ، نسلي امتيازونو او
طبقاتي تقسيم نه بالاتر وي نو دا بحث چې دا صنف زمونږ
ابائي صنف دے او دا بل پردے او مهاجر صنف دے او بيا په

دې بنياد صنفونه د خوښې او ناخوښې باعث گرځول هېڅ
دور اندېښي او دانشمندې نه ده .

بنکاره خبره ده چې هغه خلق د پښتو ژبې او ادب
بېخي خواخوږي نشي کېدے . څوک چې هاييلگو د پښتو
ژبې نه ويستل غواړي او نه اوس هاييلگو دومره ورکه
سپکه او بې څوکه ده چې څوک به ورته په کېنو سترگو
اوگوري .

په درناوي
اظهار الله اظهار
لکچر اردو څانگه

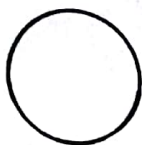
اسلاميه کالج پېښور يونيورسټي

مأخذات

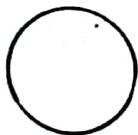
- ۱) آزاد اسفند، د اظہارہ ہائیکو تجزیہ، 'ورج پانہ وحدت پینور' پینور، ۹ مئی، ۱۹۹۸ء۔
- ۲) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنترز جگئی محلہ پینور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۳) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار 'ورج پانہ مشرق پینور' ادبی ایڈیشن۔
- ۴) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ۔
- ۵) اظہار اللہ اظہار، راتہ غور و نوکبئی بنگری شرنکوی سلمان پرنترز بابو جہد روپ پینور، یکم جنوری، ۱۹۹۸ء۔
- ۶) اسپر مگل، ایک نوجوان شاعر، اظہار اللہ اظہار، 'ورج پانہ مشرق پینور' ادبی ایڈیشن۔
- ۷) مشتاق مجروح یوسفزے، ائی اینکو کو صائیکو، غبر مطبوعہ
- ۸) ایضاً
- ۹) ایضاً
- ۱۰) پروفیسر داورخان داؤد، 'پتہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پینتو کو پتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔

- ۱۱) پریشان داؤدزے، 'ورج پانہ وحدت پینور' ادبی ایڈیشن۔
  - ۱۲) خبری اتری، پینتو اکبری، 'وخت یونس نیپی جی'، ۱۹/۱۰/۱۹۹۷ء۔
  - ۱۳) اباسین یوسفزے، 'ہائے کیوں'، 'ورج پانہ مشرق پینور' ادبی ایڈیشن
  - ۱۴) " ایضاً " ایضاً "
  - ۱۵) زیبر حرت، 'ادب زار'، 'ورج پانہ وحدت پینور'، ۲۳ فروری، کال ۱۹۹۸ء۔
  - ۱۶) اباسین یوسفزے، "ہائے کیوں"، 'ورج پانہ مشرق پینور' ادبی ایڈیشن۔
  - ۱۷) پروفیسر داورخان داؤد، 'پتہ او جدیدیت'، ص: ۹۷ تھاس پینتو کو پتہ، سلسلہ نمبر ۶، کال ۱۹۹۶ء۔
  - ۱۸) سعید گوھر، "د پینتو شاعری او وک اصف" اولس کوپہ، ص: ۲۹ تا ۳۷، نومبر، دسمبر کال ۱۹۸۸ء۔
- نوٹ:- حوالہ نمبر ۱۸، مقالہ نگار د مقالی تلخیص دے چھی د گران پروفیسر داورخان د قلم کاوش دے۔ لہذا د ہغوی پہ شکریہ او جہرہ مننہ۔

نشته پروا که سنگسار بپیمه زه
مرمه په دهی چی داسی نه دی پکار
کاږی دکمل په لاس کښی خونده نه کوی

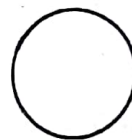

نن ی له هرڅه نه یقین پورته شو
میاندي چی هم بچو کښی فرق کوی
اوس به دچا جولی ته خان غورځوم

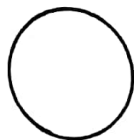
رې دې کړه وران د پښتنو وطنه
اوس درکښی غښی د ژوند پاتی نه دی
زامن د پلار مری ته لاس اچوي

دپر گنهگار ییمه خو ما اوځښده
رېه منت کومه ما سره بس
له مرگه پس حساب کتاب مه کوه

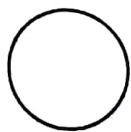

اے د کلهم انسانیت رسوله
تاچی څرگند کړه د ژوند ټول رازونه
رې سلسله د نبوت ختمه کړه

چا جينكى په لاره كړې نه دې
وېل مې سترگې به اوس نه پټوي
ورته زما د وينې ډرپ خټه دے

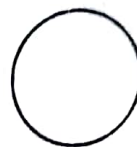

وايي جانانه بي اسرې مې نكړې
زه به كيله خټه د پردو نه كوم
چې خپله مور راباندې كور وړانوي

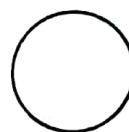

پرې به هوارې كشي شې بلا
كه د خپرات نه د خانانو د مرگ
غريب د خپل واده ډوډۍ سازه كړي

رانه په چم كښې دشمنې جوړې كړي
مخې كړي مانجانې بيا مې نه پېژني
مور به د بنكلو په سر شرنه كوم

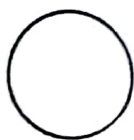

مرگ دې د داسې پښتو پرده شي
چې د انگن څكلونه او شو كوي
ترېنه ظالم له كهدسته جوړه كړي

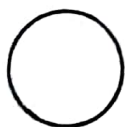

خټه په سكون سره ژوندون تېروم
يو خوا پټې كښې اوبه خور كومه
بل پله اور بل كپم دوومه واچوم

يم بي روزگارہ انٲرويو له ٲمه
مينه كوه خو راٲر غاٲه نه شي
چي ډ جامو استري مي مانه نه شي

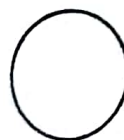

بازار كښي گورٲي ښه ښكاره مخونه
خو مونږ چي اووښي ٲادر كړي په سر
زمونږه ښمي مونږ نه ستر كوي

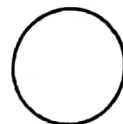

شپريښي ښه داده چي زړه كړو صبر
اوس ډ انصاف طبعي له چانه كوي
غله ډ قاضي كور كښي پناه اخلي

چي ډي يوازي كړم په نيمه لار كښي
نو زه له ٲانه داسي ورك شوم لكه
ډ مياندو غښي چي خالي ٲاتي شي

بل ٲوك به ٲرنگ رانه تاخيلوي
دومره ٲاسته كه دډي خوړ كاري وو
نوگيد پانويه وو ٲول خوړلي

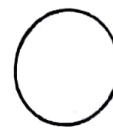

شپږ زه ډ كلي شريفانو كښي يم
ٲوك چي لوٲم هغه مي قدر كوي
شمه چي جگه كړمه غلا له ٲمه

خبر که دی سر نه لوپته پرپوته
چی طوفانونو کنبی راگهر شی د ژوند
شوک بیه له یو بله ستر ونه کوی

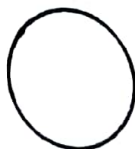

بیا په وطن کنبی زلزله راغله شه
پنځې له کوره په تلوار راوځي
رت دی جولی کنبی زمونږ خبر واچوي

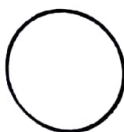

د لاسي کول له خو باران اسره وي
شپږې تېبې به راځي نه په ما
چی پېغله ناوې رانه مور کړه ځي

نو زما شونډې به پتري نه نیسي
زه چی نامه د خوشبویو اځم
د کلي په شانگه باندي اور اوکي

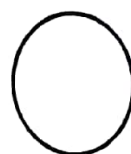
ستا پي رځي د هېرېدلو نه دي
چی تصویر ونه دي هم کورمه نو
وېم که مې ټول کله په کانو اولي

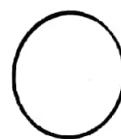
وايي زما غریبي بيدي نه شي
خو ساه مې اوځي چی د چم جینکي
راته و دوتو کنبی کالي پسخوي

په لوږو تندو ئې پروا نشته ده
وا ئې په گېډه دې نهره يم خو
راله پيدا چرته د سر سپورې کا

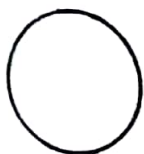

اومنه دا خاطر دې جمع لره
مينه زما د غلو خمتا خو نه ده
چې ئې په لارو گن کوښ شېرېني

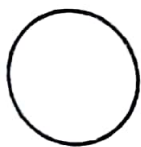

دا چې په خه فريب کينې گېډه ئې ته
ستا سر تېزې به هله ما مناي
که د اوبو لاره په ژونده نه وه

په پټو سترگو پرې باور مه کوډه
شېرېني پام کوډه چې تېر نه اوځي
د ملا منډه د جبات پورې وي

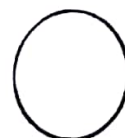

عبتونه مجبورو او خورل
خومره سنگينه حادثه ده د ژوند
شېرينه ژاړې چې مې سر غوڅوي

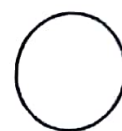

بې حايه نه دي ويرېدل د ښکلو
زما د تندي انتها داسې ده
بټ هم رپېږي چې زه ساه اخلم

بشار د پندو دے تاته بنه پته ده
ته د کشتو ولونه مه پرانيزه
تور د سپوږمۍ په لمن پورې نه شي

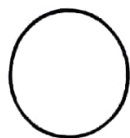

رې دې کړې خبرخو دا شگون بنه نه دے
پنځله دولۍ کني هغې کور ته لاره
پلار چې ې چاله دې خوانان وړلي

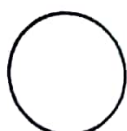

خه ننگيالي دې قاتلان د سيمې
د سر ساتلو په بدل کني مدام
لوڼه جولي ته د دېمن غورځوي

ناپوهي خبرخو ې حسي خوره ده
بټ خو ساکاني اختلې نه شي
څوک به په کاني کني قلم گلوي

خاوري به پوه شو د تعليم په مزه
مازيگره چې شي چپو ته د سيند
کتاب ورلپه کړو چکلان لاسو

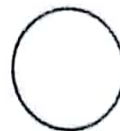

خان کني څوک توان د تماشې نه دري
بس د هوا په لور روان دې زغلي
څوک د پېر يانو په دولۍ پسې ځي

سڀيٽيس زمونڊن ڏ لاري ڇنڊا ڇو نه ٿو
چي اشارو ورته ذره اوکرمه
نو ڏ ڀنگاي نه پاه يو ڏو را اوڻي

زهره اخر صبر ڪري سلو ڪٽي وائي
کوه چي هر چا سره مينه کوه
خو شي له خان کور ته را اورسوه

په هنج فریب دلاسه ڪن به نه
کت چي پردے شو خود نهي شي شو
سترگي مي نه ورتي که ڊپر سترے يم

زهره ڪٽي ئي اور ڏ مينه بل ڇنگه شي
ڏ چا پاه کور ڪٽي چي شير يني زما
لوپه رونهي انغري ميه پراته وي

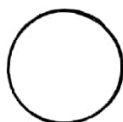

خمه مدام ڏ هو اکانو په رخ
يم ڏ پير يانو ڏ دولي په مثال
خان راتنه ماء سپاره بي کوره ناهي

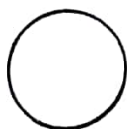

شونڊه مي رو ڏ چي شنه ڪٽي
اوزه پاه دي سوچ ڪٽي رگير يه چي
دوه توري يو تڪي ڪٽي خائ ڇنگه شي

اوس به په دې کښې تاته خه وایمه
زار شاه ستاله سادگه شیرینې
منې زما اوخوبنه خپله کوي

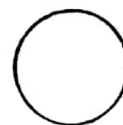

د برسنډې کملې شیرینې زما
که په جبو کښې هم مېشته کې مدام
تور به دې پورې په لنده نه شي

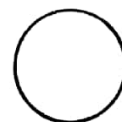

چې دې بهر کړو له دُرشله قدم
په مرگ حساب شوې شیرینې زما
خولې تاه توکلې لارې نه راجې بیا

دارې وهمه سرچینه یم د ژوند
تابه لیدلې وو رنگونه زما
خو که دې سترگې پټې کړې نه وې

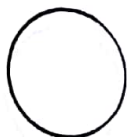

زه خو دنیا ته فرشته بنکارمه
بیره له دغې ویرې نه خرایمه
چې اصل مخې رایه ډاکه نه شي

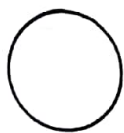

خه بې حسي ده په ماحول کښې دینار
پراته دې قتل توریالی د وطن
زه هنی مون باندي بېگم سره حم

د حقيقت دنيا کښې ژوند تېروم
په تلو دلاسه کښم نه
زه د ځوانۍ د خوب تعبير غواړمه

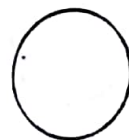

بلا ختلي دي په سر رقيب
خدائے شته چې نور ورته هېڅ نه وايي
خو لږه منډه ترې ضرور خلاصوم

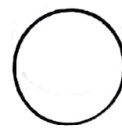

د مينې لار کښې چې ټيندک شمه زه
شيرينه اووايي په خود کښې اوسه
داسې د لوړې نه په دو ولي ي

وايي ځوانۍ به مې په کور زړه کړم
خو بې ننگۍ ته غاړه نه بدمه زه
مخ به مې اوس کفن کښې هم نه وينې

نن يوې بڼې خپل خاوند ته ويل
سختې بې حايه په وړو مډکوه
ته چې زلمی و ټابه څه نه کول

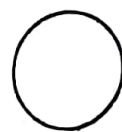

له سپينې بڼې دې حيا راځي خو
مه وايه دا چې فرېسته يمه زه
ته څومره وران وي تاته ښه پته ده

دا قافلې دې په سفر کېږي اوسې
خو کومه لار چې د منزل لاره وه
وايي چې نن هغه سېلاب يوړله

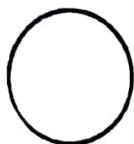

شیرینه وايي له تازار شمه خو
واده د ټول عمر سودا ده کله
دا خو زما او ستا خبرې نه دي

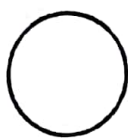

زمونږ نصیب زمونږ په لاس کېږي نه ده
وايي که اور ته موهم واچوي نو
د مشرانو وېسلي به منو

ماڅه غوښتلي وو او داڅه اوشو
نن مې له هرڅه نه باور پورته شو
چې مې د مړې گېډې چيچل اوليدل

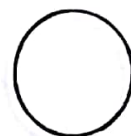

دلته انصاف د چيند خانو ټول د
پرېښودنه که داغ دې په لمن پرېوتې
سربله دې اوبايي لي که پوزه کوي

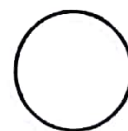

او وايي خپل عزت پخپل لاس کېږي د
چې شوکوي مانه زما لوپته
نو ستا شمله به څنگه جگه ساتم

غوښتنې ستا ټولې بڼې داسې دي
لکه چې چرکه څوک په زور اونیسي
او ورته اووايي هاگی و اچوه

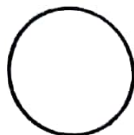

منم د مینې تقاضې منمه
قسم دي ما به هېڅ ویلي نه وو
خو واره چې خولې مین و اوخوړې

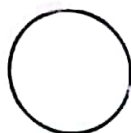

خوانه خوایي او د سپرلي مازیکس
داسې په یو بل کې غرق شوي وومون
چې رانه ورکې د خپل کور لارې شوې

خلق دي کار کېنې زمونږ کار نه لري
حد کېنې دي اوسې گنې بڼه به نه وي
مونږ خو په بیعه ځان له شر اخلو

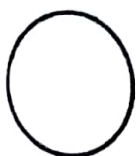

تېښته د ژوند له تقاضونه کوم
هر څه په سر سترگو منم شیریني
خو کوټې او یو کېنې ډوبېدل بڼه نه وي

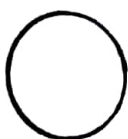

خدای ستاه دشمن مي خوشحالېږي په څه
دا خو مي لویه د ژوندون کټه ده
چې محبت کېنې مي تاوان کړے دے

دوسره پوهېږي نه ماشومه ده لا
خان ترې بڼې ورک شي چې ما اوويښي
لا حادثو هوبنياره کړې نه ده

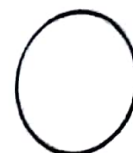

خوارس کلېزي پېغلي ماته وييل
پوهه په بخت ده په عرونو نه ده
تابه دا خپلې تجربې دهوکه کړې

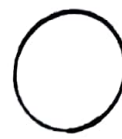

خوشحالېدم ورته بي حايه هې
چې دکيرېږي تېبتي مې اويدلي
پرې مې کړې نن خان له د برېتو خوگي

منم فرېبا دي خو صحرابنې د ژوند
ستا خواني مرگ مكي مكي گوانبون
د محرومي احساس په شاتېبوي

خان پخپل زورباندي ژوند ساته
گني نوزه خو د قاتل اوښکه يم
ماله به خوگ په زړه کښې خاڼ راکوي

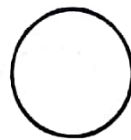
ژارې له سره لويته لرې کړې
وايي بهر له کوره شي مه کوه
گني نو خان حلالوم لاليه

شيء کڻي له کوره پښتني نه اوځي
مرگ دي روا دے خوځه خپل کاله ته
د نهر خاته نه مخکڻي خان رسوه

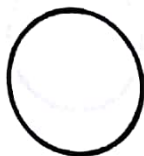

زما د زړه داغونه پرق اووهي
سپوږمې چې کور جوړ کړي نو ټوله شپه بيا
ما سره ستوري پټه پټوڼي کوي

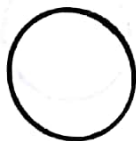

بي وفا نه يم خو شپږيني زما
د زانو سېل چې لا روان اووښم
زړه زما هسې په هوا غوندي شي

پدېږدوه څنگه په تا ملا وترم
وس چې دي اوسې بي خوندي نو ته
د خپل مېړه خبره هم نه مني

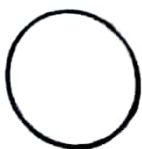

هرو قلم ترې راخستلې نه شم
ماشومه سازه کړي له خانه وايي
راله په لاس باندي گهرې جوړه کا

ددي خبرې په مطلب نه رسم
وايي چې ستانه زه اوزکاره شمه
بيا به څاروو ته بو تاوه کومه

مهرانه شوه دهره د پنتو پالنه
پلارې په موبن باندي جرگه کړې ده
نورې د شپې تياره کبې کور پرېښه ده

غله راختاي دي په کور، غلي شه
سوح ته مي پرېږده که خه لار راوځي
خلاص به له سره شو غوبل مه کوه

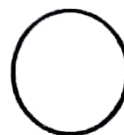

راوړي چې ماله پلوښې د سحر
شوک ي پلوقدرې هم اونته ويښي
کورته د شپې تياره کبې خان رسوي

خوچاته خه اوچاته خه بانه شي
د شلوژرندو که راوځي وي خو
مېر شوي اخر د لوپښې پکي کبې

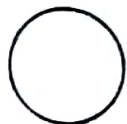

خلقو په ما بيدگساي کړي دي
ثابت که يوجرم هم نه شي په ما
زه به له دي کلي نه کده کوم

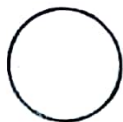

نوره مي هېڅ باندي پروا نشته خو
چې ستا تر دره مي در اورسوي
عقلونه زار شه له هغې تيندکه

ادوایی نه پوری کوم نکرینری
رانه چی بل وطن ته چی مینه
نو سره لاسونه دی په شریک اوکی

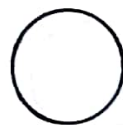

د پینتی کومه ادا او پستایم
په کومه ورخ چی زه په کور کبې نیم
له آییڼی نه هم سترونه کوی

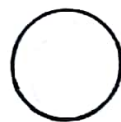

خوک ورته پورته هم کتلے نشی
آچی سرتوره را اوچی له کوره
قول چاپېرچل شی لوپته لوپته

طوفان یی یونی جولی ته دچا
وایی نور وړاندې یی نظر نه نگي
لاس راله راکپه کښی غرقه شومه

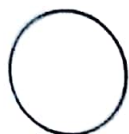

په ژوند کبې کته او تاوان خه وی لا
پرېن ده چی غرق شومه پروا نشخو
چی د واده ارمان یی اورژېده

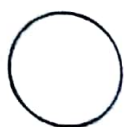

مور یی نن پلار ته په حېرت او وېل
خدای شته چی لور مو واده کړې ده نو
اوس هلو مو بن کړه مېله نه راجی

د ښار ماحول درنه څادر لري کپو
ياد کړه جهاز چې به راپورته شونو
شوي به کوټي ته په يو دو دننه

وايي بي حايه طبعي مه کړه له ما
اوتپه دا تپي په سپوري گني
څوک به سپوا مانه خرابه نه وي

زه ئي له خان سره مېرمن کړمه نن
ما چې ترې اوکړلو تپوس د کس
پېغلي انگن کني په خړپوسو شولې

سارو سارو اهوڼه ښه کوي
ستا د خواني تاو چې راپورته شي نو
اوبه اوبه شي ټول د واورې بتان

زه څه تپوس کوم او ته څه واي
يوه خبره دي هم روغه نه وي
تا جوړ په اوبن باندې سورلي کړې

خوښه دي خپله ده خو ياد اولسه
گډې به تل خاورې په سر بونډي
چې د خاوند سترگو کني خاورې نولي

ييم دُ تعبير دُ بلاگانو خوراک
په کوم فریب باندي دھوکہ کوټمان
ياران په بيله باندي پيا زگرځوي

دا بنه انصاف دے افرين شه په تا
يو خوا اوښان خلق په بيله وهي
بل خوا څوک گفټ قدرې کولے نشي

پردي وطن کښي ي زړه خورغوندي شو
له خانه ورکې بنايسته پېغلوکې
سافران درسته يادېښي که نه

منه داچي ستا د زور نه رسد
خوچي زما گريوان ته لاس اچوي
نو ستا شمله به شو کومه له تا

ستدگي په ما باندي بښي توري دي
کورته په ډېره موده پس راغله
په سرو جناړوي استقبال مة گوه

دومره زېږيل ييم د ژوند حادثو
اونه چي هر کورکښي مېوه اويښي
په ما د کانو بارانونه کښي

خبرې پټې پاتې کيږي کله
مېرمنې تاکه شونډې اوگنډې
وايي خوشبو ستا د بدن رازونه

خوږې راته وازې حادې اونسي
له کوره ورک شوچې نه کوره اوځو
مونږ د ژوندون په کوم پړاو پراته يو

ما ورته وپل چې کله مه پرېږده خو
مې کېده نه ځکه تېر ما بنام مې
د بنار په چوک کېږي خو دکشي اوکړد

خاوري د پکنک په خوند پوټه شمه زه
ذره هم خپلاسي ته نه پرېږدي ما
شېرینه ماته مېلوکان گموي

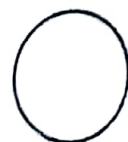

دا نه چې پوټه نه يم په سود او په زيان
خو چې خبره د پښتو راشي نو
زه به په چټي پي بازار پرېږدمه

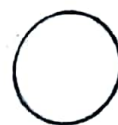

منزل ته گڼې مرحلې پاتې دي
لا د کښو ولونه مه پرانيزه
چرته تياره لار گڼې تيندک نه شمه

خدا ئے شتہ پہ خیلو کئی خہ پس پس کوی
خانونہ غلی کوی چي ما اوویني
خه رازداري خوشته د مور او دلور

زه چي د سيند چيو ته گورمه نو
راشي په سترگو مي لاسونه کيندي
وايي خاه اووايه چي خوک يمه زه

بنه روغ رمپ يم چي بهر يمه زه
کور ته چي راشم نو بي حاله شمه
چا جو په ما باندي تا ويند کړه دے

دا حقيقت د چا نه پيا خونہ دے
درنگ سپرلو پسي لند بن و حکه
مون په صرا کني او به خور کړه دے

مون به سپوړمي ته وو پخوا ختاي
افسوس خودا دے چي زمونږه دکور
درشل که او درين بي، ديوال پريوچي

بنگري په لچو کني په خيال شرنگوه
چي په سينه کني مي غورنگ راشي نو
په درياوونو کني کشتي لاهو شي

هَان چي دي ما باندي ناجانده كرو، نو
نور به سواله دي نه خه وایمه
بگري دي مات شه د پینزیو سره

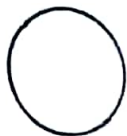

دي ستم به خه تعبير کوي شوک
بنا چي مي غرق کري نو شهرينه وایي
توبه توبه داسي به بيا نه کوم

چي هلو خلوکني د ژوند گيري شوي
د ميانو تينو کني شوده اوچ شولو
دا نو نده به چه چا پسي چي

غم زمونږ ټولې خوشحالي او خوږي
عسرونه او شو چي زمونږ وطن کني
ختي روژي شي خو اختر رانه شي

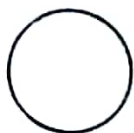
ورسره ډيري معجزې دي منم
خو زه د بکلونه ټپوس کومه
د زړه دا رنج علاج مي چاسره د

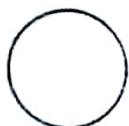
دا لپونه يوه پوښتنه کوي
ستاسو د ښار په ترکي فضا کني
شوکت شه چي لاس کښي په سر د یتیم

ثوبه په خپلو کښې پښتو کوو مونږ
خه چې ارمان د زړونو اورژو
څوک د اخت په ورځ روژه نه نیسي

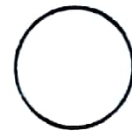

ساه راله دوبه د سپرلي هوا کړه
اوس د الفت طبعي دچا نه اوکړم
دکهل سينه کښې هم دکافي زړه دے

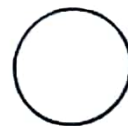

دخدائے نه اویرینه ، غلے شه بس
سکڼې مابنام دے لارو نمر پر پوتنه
خوله به دي گوونگله شي خبرې مه کوه

دومره خو حق شته په دي بنگلو زما
چې ئې په زړه پورې بنه کلک اونيسم
د بناستونو ، د جمال شاعر يم

دي کښې به رازخه وي پوهين مه نه
په سمندر چې بارانونه کښې
او سوزي تندي نه زمونږ فصلونه

خاوري په سر باندي انبار شه په زما
وېنل مې چوک کښې چا بر بنډ کړمه جوه
مور چې د لور له سره شال را بنگلو

قد می لوتی بی
او جینکای د کای
ماتته پست بی

غم می لب سیک شو
ما ایلی ته کتل
خان رانه ورک شو

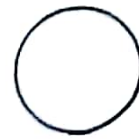

مح می بد رنگ شوی
چی پیری هوا اولی
آینه رنگ شوی

شوگ تری خبر دی
د ژوند بلا غمونه
زما په سر دی

اوبی ماره شو
خو ملکان د کلی
د لوبی ماره شو

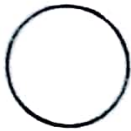

خسه چی وړاندی
نو اسمان هم راکوز شوی
اوبو ته لاندی

ستا به تلوار وي
خو که د پلار وي نو هم
ژرنداه په وار وي

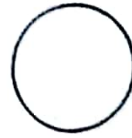

خوک وارخطا دي
راسته چې واي دروغ
وايم رښتيا دي

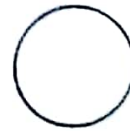

پېغلي چې پاسي
د ډېرو خولو نه ورته
لارې راځاښي

اور دے سينو کښې
شپړيني مه ډوبېږه
په گوتې اوبو کښې

خان باندې تنگي
پشکال غرمه شوي
وه سپرلي رنگي

لوټې شو اخلاص کښې
اووايه پاتې شېه شو
د کله په لاس کښې

په ٽال ڇي ڄاڻي
ڄڻي زره ستري پڻي
اور ته ورداڻي

ڇي ڇي دي ٻنڪل ڪورم
ڄڻي شته ڌهري سڀي
ڄاوري به ڪل ڪورم

نيت دي خراب ڌي
ڄڻي نو هر وڳڻ
ڪل ڌ ڪلاب ڌي

ڌا منڊوڻي ٿري
په هر قدم شوڻي
ڌ خلقو ڄري

اور ڪڻي انگڻي
ستا تصويرونه ڪورم
خوب رانه ٿي

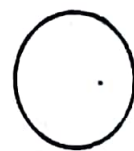

ڪور ته دي زرخي
ٿرنداه ڌ سوال پاه اوڀو
ڄرته ڪڻي ڪري

سَاه اوڻِي مانِه

پِه کومِه لارِي تَه

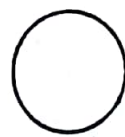
دُ زِرُه درمانِه

منزل دِي ورک شِي

پِه تُولِه لار چِي سِرِه

لِه بِنِي سِک شِي

جَنگونِه کِپِي

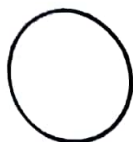
پِه تَوِيوَدُو دُ وِينو

تَنَدِے ماتِپِي

وِينِي بَد تَل شَكِي

چِي دا بِنارِيان هِپِشِه

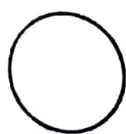
پِي دُ بُوَتَل شَكِي

نَمِر چِي پَرِپُوِي

سَتا لِه کَرِپوان نَه زما

لاَسونِه اوڻِي

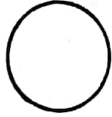
بِل پِه ما اور دِے

دُ اوِنِکُو دوُو خاَشکُو کِنِي

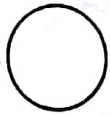
نِي حَدِے زور دِے

۱۰۳

یو خوب او خیال دے
کارغه زده کرے کله
د زړې چال دے

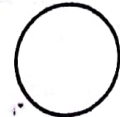
داڅه ناتار دے
اوس هر یو کور د کلي
د بنار بازار دے

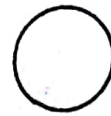
زړه مې غرقاب شو
د اوښکو یو څاڅکې هم
ماته دریاب شو

۱۰۲

دردونه زیات شي
زړه مې په واک کېښته دے
سربه مې مات شي

بارانے ورېښي
په زړونو اور بيلوي
ويښي خټکېښي

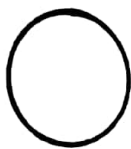

سپړلي پچي لار شي
هر څوک په غم اخته کړي
کلي وېجاړ شي

شماری بس ستوری

د شپې راپاسوي ما

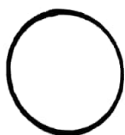
کار راله گوري

کيننه کم بختي

څوک دې ميراته نکړي

د چلو لبتې

ستدرې واي

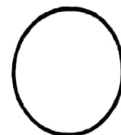
را ټول دې نه کرمه زه

مر شومه هاي

خوشه فنکار ي

د پېغلو بت سازوي

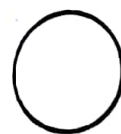
هسي اوزکار ي

غرق شوې لاري

خوراک او څنک چي کوي

اوس په ولاړي

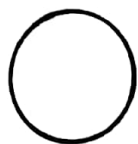

هسي به ونه شي

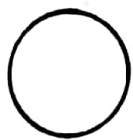
چي ترې اوبه نه اوي

کوي به شنه شي

ڪور مِ زپه تڱ شي
چي نيمه شپه حجره ڪنبي
د بنگرو شرنگ شي

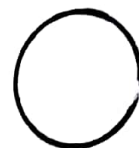

اوس هسي ٿاري
نه راجي خوڻي ته بهرتاه
توڪي لاري

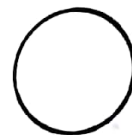

دا حه قيامت دے
خواني دي شوخه ده او
تصوير دي نت دے

اوس په هر لوري
اور مو په سر وروي
د اونو سپوري

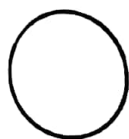
اوواڻي پوءِ شوي
ته چي مين شوي په ما
لاري توے شوي

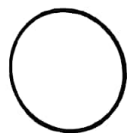
تیکاله غواڻي
لمبه چي نڪرم تنور
چي مِ ٿاري

واڻي ڪوڪو ۾
راته پڇڙي ٽپي
زه هائڪو ۾

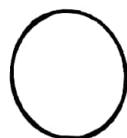

قصه خاني ڪئي
بنڪاري ڪارهه مخونه
په آڻي ڪئي

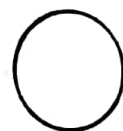

۾ په وسواس ڪئي
ڪلونه مڙوي نه شي
د ڇا په لاس ڪئي

خوشه دستور شو
پانه ڇي ستا زيڙه شوه
نو ڇي دي سور شو

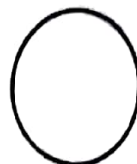

ڪور ڪئي تنها ۾
اوس به د زهه زخمونه
ڇا ته زه بنايم

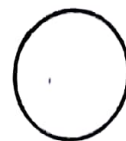

ڙوندڻه رنگين شي
ورهي تبتي په سا
اسان به شين شي

ستا چي ٻنڪالو شي
دُڙهه درزا تڙهه شي
هجو ٻه رو شي

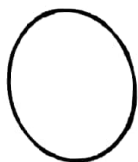

هي زما سپورے
واي هر شه منم خو
راته به گوري

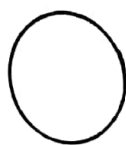

ژوند خومره تريخ دے
ذهن اوده دے په خوب
او زره مي ويخ دے

راته جغتېږي
واي يخني ډېره ده
واوري وږېږي

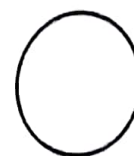

سم له ماښامه
شفق شفق خوره شوه
يو گل انډامه

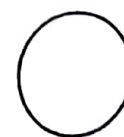

زما حيا ده
منم چي نور ستاده خو
بنجه زما ده

پندرونه نغبتی
پیغلی را اووتلی
له کوره تبتی

بنکاره به غلاشی
تاته چی کورمه زه
وار می خطاشی

نپونه درزپی
چی آینی جورپی
کافی ماتپی

ژوند می رنگین شو
راکبھی متی راغلابی
سرچی می سپین شو

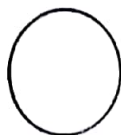

اوبه دی زور شه
چی ماتوی حدونه
خه نخ دی تورشه

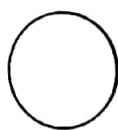

سرکه می سپین ده
به هنج هم نه پوهپی
سودم ته شین ده

شومره سنگینه حادثه ده د ژوند
خپټې مو اوخوړې جذبې د وفا
يو بل تاه اوس د مينې خط نه يكو

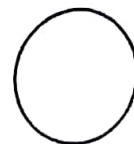

د خپل بنايست له زوره نه دې خبر
دراز قامته ، جادوگرې پېغلې
ډېر مې كچه كړې چې منتر پخوي

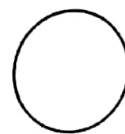

شېرینې تاسره له دغې ویرې
واده تاه غاړه اېغودله نه شم
زما به تاسره كوېش دن ماته شي

د كلي خلق شه برانده خونې دې
خداي شته مری تاه به دې لاس پرېو
چې د هتيانو غلا په ټيټه كوي

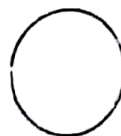

اووايي ټول د اكيجن كس دے
ايكو ته هسې غوښتالېږې څله
څوك لېوني نه دې چې تا يادوي

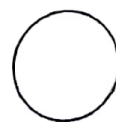

زړه غوڅوي د اوازونو فرېب
چې مينانو نه نغې هېرې شوي
نو په پنجر و كښې ئې مارغان بندي كړل

دا کتپه و نه په نظر کښې لسه
زه به له خپله کوره ورک نه وومه
که هره لاره د منزل لاره وه

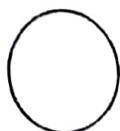

نن یوې پېغلې خپلې مور ته وپل
بیا به د خپل طبعې له ماته کوي
چې زور سړي ته مې په زور وادوي

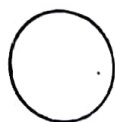

چې مزدوري په کومه ورځ اونه کړي
بچي مې ټوله شپه د لوبې ژاړې
د مزدورانو ورځ دې نه نمانځي څوک

داسې ښاغلي هم ليدلي دي ما
ځانونه لوتې کړي په ادا د ډسو
او خپلو بڼو له جامه نه کوي

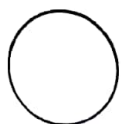

چې مې زما ديدن لاياد شي کله
بله قه او خپري په سره غږه کښې
زد کونتر و سپل را والوخوي

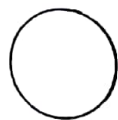

ناساڼي کړي که کړي نيازيينه وايي
د زړه په سر مې په ټوپک اولد
خو چرغکې په لاس کښې مه رانيسد

بي حايه ما سره ايرى مه وهه
دمه بس دمه وي كه هر شه واي
نه د چالور وي او نه خور وي دچا

د پيتنو پيغلو تافي نشته ده
چي خوك ي او نه كړي تپوس نو خپله
ملا ب ملا ب خواني په كور زړه كړي

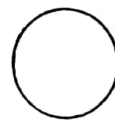

د ستومانى زيبگي ي خولې نه وتل
چي ستره مه شه ورته ما ووېل
د بونى شونډې يو پ او نيوي

د زړه درزا ي په اختيار كښي نه ده
بنار كښي جوړ او شوله د هم چا و نه
د كور تمبه دې په يو درز لري شوه

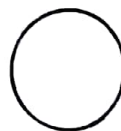

يوسمه چرته د ارمان جنازه
تا چي د كور ورونه بند كړل په ما
ماله به خوك په زړه كښي خا راکوي

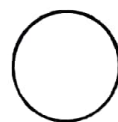

يوه جگړه كښي زمونږ د كلي
خلغو را بښل د اديري حدونه
تول بيا د يو د بل په حد كښي مړه شو

پنځله چې مانه انځورويو اخلي
ساه په سكيندو شي خه په گرانوئي
ستاسوڅه خيال دے د واده باره كني

په چاپېرچل كني خرابه دومره دي
په كومه وړخ چې پري سغتي اونكړم
وبم كه په خپله بڼه ظلم كوم

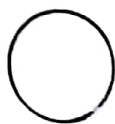

سرې قربان كړم خو د چا دپاره
دلته چې قدر د جذبو نشته دے
خوتي به څوك په درمال كني كوي

ته د ژوندون د مايوسو علاج لي
خوري وري زلفي خوري وري كا
چې انتظار څوك د سحر نه كوي

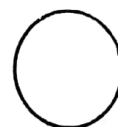

داسې خچور كړم از مېشتونو د ژوند
شېريني ستا خانه بدوش يادونه
اوس د زړه دشته كني پراو نه كوي

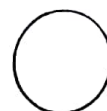

الله دي خبر او كړي په صدرچوك كني
كاري گليا دي اشارې ماتوي
او هسپان خپلو كني كپ لگوي

جرم دچا، سزا دچا لوییه ده
یو د پولیس له سترگو خان ساتی او
بل په یوه پيسه قانون خرشوي

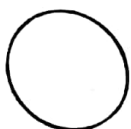

سپک راته مه گوري که غز نه کوو
گنې خوبونه به مو هم کړو حرام
مونه دچا میراث خواره خونه یو

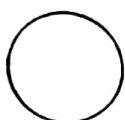

زړه ی غلبل، زلفی ی تار په تار وي
وېل ی زه وېره ی خونده یم
گنې نوته هم هېږدی شي له چا

شېرینې اوباسه زکوٰة دحسن
دافتونه نازلېږي حکه
چې په وطن کېنې شوک خبراتنه کوي

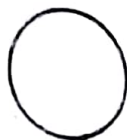
سر به ې حایه درله شه خوبونم
دپیتنوله هوبیاری نه لوی
کورونه وران کړي چې حجرې سازوي

په خه پوهېږي نه ماشومه ی لا
دروغ رښتیا به دې ښکاره هله شي
کله چې ستا خواني مېوه اونيسي

چې څه بلا يې ته يې حله جيني
زما د زړه د قيامتونو دروا
خدا بگو دکاني بت کني ساه راوي

بيې د سرو سپينو خزانه شپري
درتاه خراب د چا نيتونه نه شي
کشي را اوسپه ماران پرايزه

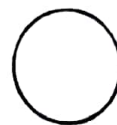

دا نظر وته به تيندک خوري ضرور
ستاسو د بيار کزو وېر لارو کني
وه کلا لې سم کړ خېدې شي څوک

لاس راله مه راوړه ناداني جيني
بلا گرمي ده په وجود کني زما
پام چې پتري چرتاه لمبه اونگري

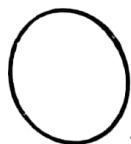

دېر تور زنان به داسې هم اوويني
چې يې سرگند شي دکناه رازونه
نور زر په خپله بنځه تور پوري کړي

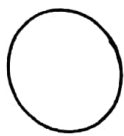

شپرينه اوواي په دېره مينه
چرتاه خو لار غلطوه لاديه
ويرېنم لار چرتاه غلطه نه کړم

شهرينه او وائي قربان شم له تا
غزل غزا مي راخوريني به زړه
ستا هايكو رانه تپي هپي کړي

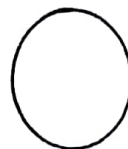

دوه ورځي ژوند دے تاته بنه پته ده
زړه ته راجخته شه د ناز مېرمني
سرکشي پر بنده د شيطان مې منده

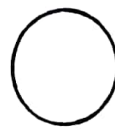

زما له خانه دومره طبع نه وه
خو چې قدم بدم د کالچ جينکي
را ته به لارو کني شيندي کلونه

د ژوند د حسن ننداري خه کوو
درانه پنلا ونه مو پراته دي به سر
کاله ته خو که چرته ملا نغه کړو

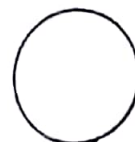

پر بنده چې پغلې ځي پاه خپله لاره
چپه ځي مه گني ستومانه به شي
توري پچو دي که راپاري شولي

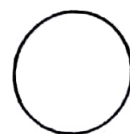

وايم چې تويي ستوماني به اوځي
خو وې دا ارمان مي اونه رږي
کورته چې راشه نو لاسترے شم

زۀ ئي له سترگو لگيدو اووېستم
ماله قسم راكړي چې غين مه كوه
او خپله ټول كله خبر كړي په هان

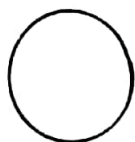

شكر دے سترگي زما اوږي نه دي
غريب سرے يم خو كل شانهگي زما
د چا عشو نو ته پسخين مه نه

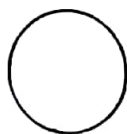

گن تصويرونه شي خواره په ذهن
عېن چې په نيمه شپه زمونږ كلي كښي
د سپو غيا شي، هكمامه جوړه شي

د حېرانتيا خبره ولي نه ده
غو ټوي چې كل شي په قيامت كښي د ژوند
هان راته وېر خدا لگوي بيه بنكاره شي

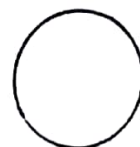

زنه مې اونيسي، سلگو كښي وايي
خلق خو خلقو باندي چل زده كوي
كور نه په نيمه شپه بهر مه اخځه

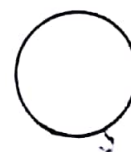

سیند ته کلونه ورگنار کړي وايي
خه عملي کارونه هم وي پکار
زمونږه ميني کتابي ميني دي

چي د ياران شېبې رانکې شي کله،
هاغه ماتم شي راپه ياد د کلي
کچه کورونه چي اوبو اوږي وو

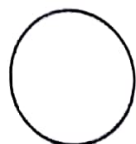

د انتظار هم خه حدونه شته دے
چي تر قيامته وي ولاړ دغسي
بيا عجيبو خلق قطار ماتوي

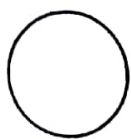

وي د بنايت د بني شمشاد حيني
چي خان دي نه پېرنده بېکاري هسي
لکه په گنډو کيني چي اوښ وي روان

زما د خاورو کور جوگه نه و ستا
شېريني ما په اسمانونو غوښتي
خه او کړم خدای راله په زمکه را کړي

اول دي خان کني دومره توان را ولي
چي په خندا کړي قيامتونه د ژوند
په غلي دي تا سره سيالي نه کوي

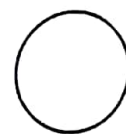

توي ويستي يو نوکر وېل ي
کور کني چي صېب نه وي بي بي ظالمه
چېر ناروا کارونه اخلي له ما

هر څوڪ چې څه اوکري، ربيبي هغه
لار کښي کښنه مه خپله لار اخله
ستا پخيل کور کښي هم تور سرې شته د

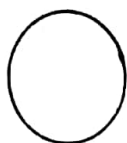

تاوده، ساړه که دي د ژوند اويدل
پېغلي مستي به درنه ټولې اوځي
بيا به په تا باندې غوټه رانښي

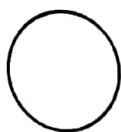

سترگي له دغې ويږي نه پراښوم
زما د زړه په رنگي ټټو اوناه چوي
ته چې شپږيني پوکڼي پرسوي

زغم به کوي چېر که حالات شي خراب
لاس چې د ورور مري ته وان چوي
د کور انگن کښي څوڪ دېوال نه وهي

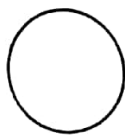

سمه شه ښځي په خپل حد کښي اوسه
زه د ټول کلي نه نفرت ورکوم
ته راته کور کښي دېوالونه وهي

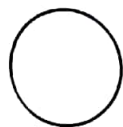

واورئ زما که ئي مني او که نه
که لږ مو هم سست کړو په ښځو پېر
بيا به ترې گڼي او ښځي چوپړ وي

شهريني زره دے ترم شوه نده
نماشي اوبسكي عبث تويوي
کانهي اويو کني وراسته کني کله

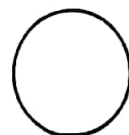

شده چي مي شونده شي د قام د ورو
کله د چرگو د بچو بعري شي
اونخلي خپلو کني هيران بيلوي

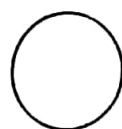

بن انتظار د عرومي ئي اوکړه
ترخو چي چرکه کورکه شوې نه وي
نو په هاگو باندي بچي نه کني

زرونو کني اور د ميني بل کړي گني
بي حسبي دومره په ماحول خوره ده
سم پکني خدا بگو واوره کني سره

راقه ستا ياد داسي سرور راكوي
کله د ژمي په واورينه شپه کني
شوک په کمره کني انگي تي بله کړي

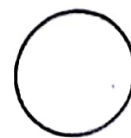

پهغلي د بنار پارک کني راټولي وي نن
وېل ئي راغله يوويشتمه صدي
ئې چي د کور درشلي اوغورخوؤ

د قام تور سرې دې سر تورې نه شي
تازه تازه غومپق غومپق پېغاي اوس
گړې غبرات پسي 'د اكي غورخوي

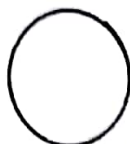

فتنه فساد به ترې جور پېږي ضرور
چې د خوارانو نه خانان د کلي
د گوه چاري مزدوري هم اونيسي

مات شي بچي د مصور قلمه
زما د خيال د شهزادگي رنگونه
خدائے شته چې ټول دې په اوبو وړي دي

لاړه شلمه مدي هم تېره شوه
خو لا زمونږ وطن کښې هاغه رنگي
خلاق د غار نه راوتلي نه دي

وېل ي راغله يوويشتمه صدي
دې کښې کوڅه کښې يو ملنگ چغه کړې
سحر را اوسه خته 'شپه تېره شوه

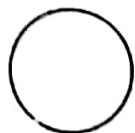

تا به وېل چې سره ژوندي ستايمه
خو داسې کوي مجبوري دې وي نن
فرېم نه چې تا زما تصوير لري کړو

اومنه دا خاطر دي جمع لسه
ماله پيه شاه سترگو کني چي راکو
ستا پيه کنا رکنبي خو اوسپن مانه

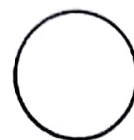

ورته مي اووي خيت شاه دے ستا
وېل ي غواړم چي برينه نه شي شوک
پرتوغا نيسونه جوړوم لاليه

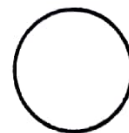

پېغلوکي ناوي خپل خاوند ته وېل
هر شاه چي کښي دابندي نه منم
زه خو شاه ستا لاسوته ناسته نه يم

شاه اوشو خبر دے که مي پېرني نه
مانه دي هاغاه ورخي هېرني نه دي
چي پيه خنکل به مي اوده پرتاه وي

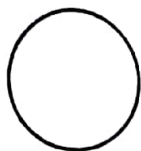
دېره کم عقله ي زما بسوني
اوس دچا خولي خو شوک گنډې نه شي
زما پيه سر پيا سره شر مانه کوه

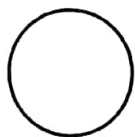
مونږ پيه جامو کني نه خاښ وپدي
چي دا ده راغله يو وېشتمه صدي
کورکه مو وران شو نو پروا د شاه ده

سکله اودر سڀني د نکھت قافلې
نله د کھل وږمه وږمه خوږېږنې
خوږيوڼه وينم تعبيس وناه وېشم

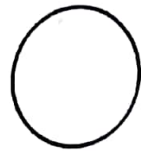

ټوله د زر او زور خيره ده اوس
ستاسو مخونه په چانه شوکوم
خوک د جرگو هډو پروا نه کوي

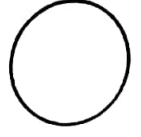

د نوي نسل خومره لوه زړونه دي
د پلار نيکه هډونه هم ورکوي
په اديرو باندې پلازې اودروي

زړه مې ټق اوچوي چې مين کس خوي
شپږيني خبر به شي دمه پکښې خوره
رب به زمونږه دا نېستې غوڅي کړي

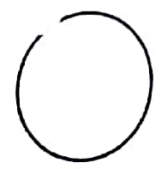

جذبه جذبه دي د ساحل خوبونه
غورځنگ غورځنگ بڼي د شپې خواني ده
سپوږمې په دې کښې هم سترونه کوي

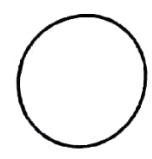

د شپې طوفان چې شي راخوږ په زمکه
زه د بې خونده اورکو له غمده
پورته په ستورو کښې پناه اخلم

زوم خپلې خواخې ته څرگنده کړله
بيا به زمانه هم گيلې نه کوي
لور دې مدام ماسره ژبه کوي

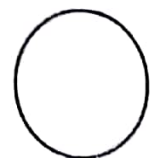

لڼه سر تېزه ده بدخويه توده
که دغه يو عيب ترې نه هم اووتو
نوره قسم دے ډېره ښه جينې ده

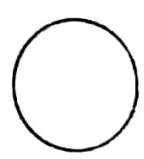

ته هم په پوزه باندي نه پرېږدي چې
زه هم د هائي بللې پرېش مريض يم
زمونډ د دواړو گذاره گرانه ده

د نمر پيتاوي ته لا ناست نه يه
چې څوک تمبه زمونډ کور اووهي
اوواني ، خان وبل چې ښکاره به خو

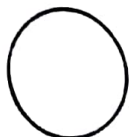

خدائے شته که غم وي که بنادي د کلي
واغوندي پېغلي د رېښينو لباس
په ما د اوسپنو نينې اوچېچي

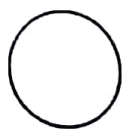

په بي اسرو پورې خندا مه کوه
بس کړه د خدائے نه لڼه ويره اوکړه
د چا ازار دې چرته اونته وهي

دې کښې څوک لاره د منزل اوسوي
گوره څنگل کښې بيا په نيمه شپه کښې
د اورکو قافله لوتې کړله چا

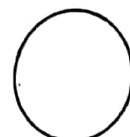

موښ ځکه سر باندي خپې گرځوؤ
چې د صحرا شپه يې باوره شپه وي
پېرقي د بجای شي د باران شپه شي

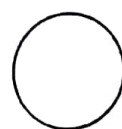

باران شپې شپې وربړي مگر
اورونه بل دي د نختر په اونو
بيا چرته تندر په څنگل پرېوتنه

زړه به اخر څنگه زما شي په ځان
سر کله او خورم کله نيم پاتې شم
سپوږمې په يو مقام ولاړه نه وي

څه ناروا د فاصلو دهوکه ده
چې يو ساعت يوازې کېږمه نو
زه په خپل ځان هم بدگمانه شمه

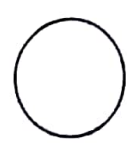

نيکاري چې خاورې مې په سر اړوي
زه ورته نيم نيم پاتې کېږمه نه
او لا مېوه مې هم نيولې نه ده

داسې که، شاخکې شاخکې کېږي کله
دا تندغرت زړه مې اور اوند کړي
شابه شېبې شېبې راوورېده

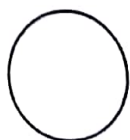

د خدای کارونو کې شوکغه اووای
ماچې ئې طبعې د خوږو کولې
د کرېلې نه هم ترخه اوخته

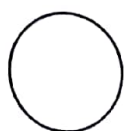

بسه په هر بنکلي مین شېرینې
واړه رنگونه چې راټول شي په حاکم
ترېته د نمر سپینه رڼا جوړه شي

بیا چرتاه پېغلي ستومانې اوباسې
گنې نو داسې چرتاه شوې نه وو
د کور غنې او د چینار اونوکې

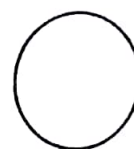

وايي جولی بدې ترخوخالي وي
کله ونه نه کېږي انګن کې زما
ما چرتاه شاړکوهي ته اوغورخوه

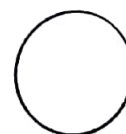

زما ترې د زړه تاو کموي
د پشکال خوږ چې سپوا شي کله
پېغلي خاري د بارانونو لارې

اوسپاري خلق سرو ليو ته د ژوند
راشې بيا يو ساعت له نه اودرېښي
ښکلي، زمونږه د وطن سپرلي دي

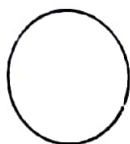

له جنگه ورستو ئې پخلا کړم پدې
سر مې ماتېږي ښو نه شمه
يوه ډسپرين کولې خو راکړه کنه

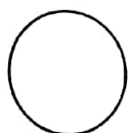

پنځلوکې هر قدم په خيال اخله
ستا چې له سره لوپته پرېوته
راله بجایو سخته چټکه راکړله

ښه سمه دمه وي کارونه کيږي
خو د شهلا زړه کېږي خه غلا ده ضرور
ساک ترې سيلی يوښي چې ما اووښي

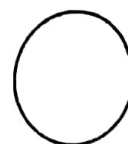

د زړه درزا راله په خاڼې اودروي
ټک ټک چې اورم دگريال، شپږيږي
وايم که ما باندي څوک جزې کوي

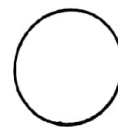

کښې او اوزونه مې سنگسار کړي ضمير
وايم که څوک مې په مری غلې شو
پنځلې چې خپو کېږي گوگلر وکان او ترې

هسي بي حايه اوس قرياد مه كوه
ستا د سينوغوتي هوارې خه شي
پي چي ماشوم له د فيهر ورکوي

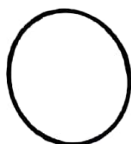

راله حلوا د ناشستي پخه کړي
بيا راشي غوړ کښي راته پټ اووايي
د سرو ننگي راله جوړه اوکله نه

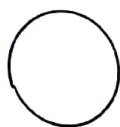

سم له ماشامه چرانونه وژني
په تا کښي خه ناخه تياره خوشته د
خداي شته له ما سره دي بيا ويره کړه

خني کارونه د چاوس کښي نه وي
هر خه کېد شي لپوني خو کله
هکله کښي د انحر اونو کښي

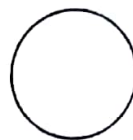

تابيا کومه د يو نوي سفر
اوس به په دي باندي خه زړه خوړ چي
د خوب تعبير مي اپوتيه اوخته

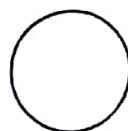

اوبکي مي سترگونه روايي نه دي
دا خو د کلي د گودر په غاړه
قطار قطار پښاي تپلونه کوي

رب ي ژوندي لره خو سوچ کومه
خلق به خپل مړي اوس چرته اوږي
کلي اباد شو مقبرې وړانې شوي

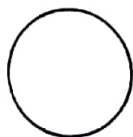

د زړه زخمونه چاته بنایمه نه
پکښې ې شمېره حادثې دي د ژوند
زه د سپرلو رنگونه ستایمه نه

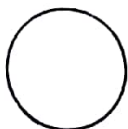

راوړي له ځان سره بهار اوږونه
لمبه لمبه پکښې سوزېږي خلق
بل دي د ژوند په هره لار اوږونه

مړم چې څوک نوم د انتظار اخلي
په ما به ټول کلي ته اور ورته کړي
نیکلي د هر چا سره لار اخلي

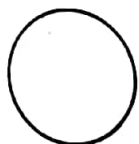

د زړه زورونه لېونتوب اوخوړل
اوس به زړې خبرې څه یادوم
ټول تعبیرونه رانه خوب اوخوړل

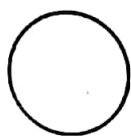

چې زمانه ټوله په خوب اوډه شي
ترینه راپورته شي سازونه د ژوند
د کلي شاړه رهي کښې څوک دېره دي

شہرینہ گونجی پہ تندی راوی
واٹی ربتیا ربتیا خبرہ کوه
ستا د جامو استری پہ خدہ ماتہ شوه

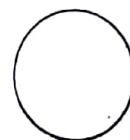

بی شماره داسی رنخوران شته دے چي
تمیز د جنس او د جمال نه کوي
اوواي قول خوندونه يو رنگي دي

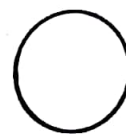

ستا د بنایست د فرپونونه زار
خو لب مي پرینده چي خان اوپترنم
ما د بودی په قال کني مه خانگوه

زما تصویر تہ یی ترپل و پیل یی
پیی د مرغی می درله هم راوی وو
اے د انحر کله چي چرتہ به یی

شہ زورور دي مشران د کلي
چي د لمن داغ تہ مي گوتي نیسي
او نېغہ لار راتہ بشودلے نه شي

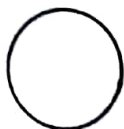
مر نه شم خائے راکپه د زپه پکوري کني
تاوده ساپه که د ژوند ما اووهي
زما بيه ريل نمونيا شي سگلي

بې د نازونو لوبای شپې يني
خان چاله ورنه کړې په لاس
کښې رڼگونه به دې ټول والوښي

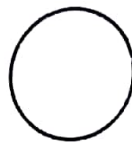

وايي کيای دې په سر سترگو منم
مانه بيا دې غلطي شوي دي
خو لاس چې مات شي خپې غاړې لږي

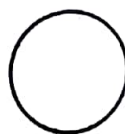

مياندي په داسې پېتنو بوري شه
پاسې پردې تورسري او تختوي
بيا ي دخوښدو څوک تپوس نه کوي

خپلو همخولو ته شپې ينه وايي
سرتې يې خبر شه خوباوري شي
رغې يې نه د پشکال لېوني

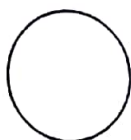

پوزه دې پرې نه کړې د قام لېوني
درنه په لاره سترېدلې نه شم
ته د واده نه پس هم سمه نه شوې

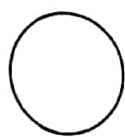

پېغلو وېل مونږ ته گناه نشته دے
چې دخپل کور ورونه بند شي په چا
نو خانغا چا سره لار اخلي

تڀنڀتاه له خپله خانہ خله کوه
پر بنده د سر سپوري دي مه ورکوه
خدائے شته دکور اوڼي خوک نه پرکوي

زمله به ولي په ما تنگه نه وي
چي ستا چينار چينار خواني شيريني
تل د اسمان سره خبري کوي

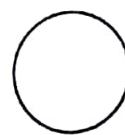

داسي بي واره مي ساکاني نه وي
خو چي کلونه نارنجان اوني سي
بيا مي سږني ستاد بدن خوشبوني

ددي خبري خه جواز خو به وي
خدائے شته چي چا د چانه غلا کړيد
د باز د جالي نه تپوس الوچي

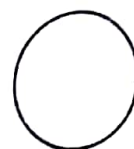

خدائے شته خبره به صفا کومه
دا خو بښي بي انصافي ده کنه
اوس چي د ورور تېلوکني خوبندي سوزي

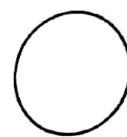

کورکني ساتل مرغ زرين بڼه نه وي
هڅچ بيا له خپله خانہ نه شي خبر
بڼچي راپاسي خاوندان قتلوي

زُه دِي لَه مَخَه تَبَر بَدَلِي نَه شَم
هَر شَخَه تَه سَتَا لَه پَارَه غَارَه بَزْدَمَه
بِس كَنَه لَار رَا بَانْدِي مَه جَوْرَوَه

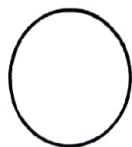

پَه مَرُو حَسَاب دِي تَمَا شَكِير دُ حَسَن
سَتَا دَ نَظَر تَاوُ يُّ چِي اَوو هِي نَو
دُ كِي كَدَانَو اَوِي چِي اَوِي سِي

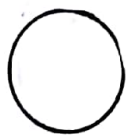

سَتَا نَر مَبْدُو رَا كَنِي سَغِي رَاو سَتَه
چِي لَا رَوَانِي دِي شَوِي اَوِي كِي پَه مَج
كَافِي اَوِيو شَو اَو اَوِيو كَانِي شَوِي

پَه شَه نَاتَر سِي اَوِي بَدَلِي يَمَه
وَانِي كَه بِل چَاتَه دِي اَو كَاتَه نَو
سَتَا كِي پَرِي كَنِي بَه اَو بَه اَو حَكَمَه

خَو يَمَه دِي خِي لَه دَه خَو يَاد اَو لَرَه
چِي جِيو اَر كَرُو سَرَه مِي نَه كَوِي
نَو خِي لَ عَزَت بَه مَه پَه دَاوُ لَكُوِي

مِي نَه كَوُو خَو مِي نَه پِي شَر نَو نَه
تَه دَهْوَا پَه اَس سَوْرَه اَلْوَجِي
اَو حَان لَه بَر مَه غَوْر حُو لَه دَه مَآ

بره دستورو او سپوږمې وطن کښې
مینه د مارخپه ده شپږینې زما
لڼه په خیال گډه سر توره نه شي

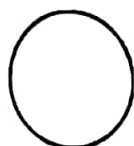

او وایي گرانه! پښتانه پغلده یم
یو د ناموس سودا مې ماکوه نو
هرڅه به ستاله سره زار کړمه زه

چې خپل لوظونه ورته یاد کړمه زه
خبره وروې شپېلې کښې وایي
مور مې ناروغه ده بابا خبروم

او وایي ژوند دې شوکیرو او خورپو
په نیمه شپه چې اوبه خورله مې نو
خدا لیکو زما له زړه نه اور پورته شي

سترگې به خاورې د پښلوکو ورشي
د شپې په هر پارکښې چرکان پاسي او
څانگو نه پرېق وهي بانگونه وایي

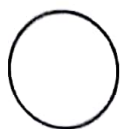

بنکل مې لاسونه کړي ژړا کښې وایي
ته چې زما گناه په سر اخلي
دغه نیکی به دې مدام یادوم

شهرين ياي او شاه شواري بيد د مياني
باران گاه لري چرتاه اوورين يي
نو هوا گاهي سو د چم يغي شاي

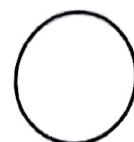

پنهن يي بنجي خپل خاوند ته اوو پل
گردانه ! که ماله دي پتلون راورو نو
په دوه ميله ټوپک به خان اوولم

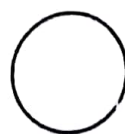

درته واده بنجي شاه اوو پسته
جوړي خاوند دي زوروا اوخته
تا خو د بوتي نه بلاغونبتله

رب دي په دي خبره ما شاه نيسي
پنغاي د بنار داسي پيکه پيکه دي
لکه چي خوند تر بنه اويو اورے وي

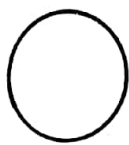

منم خبري زما عادت نه دے خو
چي پنهن يي پکني لغري گري
اور دي د صدر په بازار پوري شي

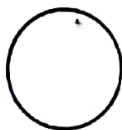

نور به عذاب شاه ناز لپني په موبن
پکني تور سري چي سر توري نه شي
بيا يي په بنار کني ټوک عزت نه کوي

واڻي له لور او خور ٽپوس کوي ٽوڪ
کوي چي هر ڇهه کوي ستاسو خونبه
زه ڏ ڀردي ڀرڻ ڇڏه ڀمه

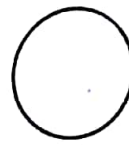

ماتڀڙي کان ٿي تل ڀه کافي باندڙي
زه جاروگي چاته وهل ٿي شم
ورکڙي مان ٿي ڀرڻ له لٽي

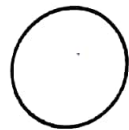

زور ڀي ڀه ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي
گڏي ڀه ما باندڙي ڏ ڀنار مڀرڻو
نن ڏ گڏو انو غوڻي هم اوخوڙي

ڀوه سڀڻي تجرڀه ڀي اوڻوه
اوس ڀه کم اصلو اعتبار نه کوم
ڇاوه ڏ لوڪ ڀرڻ نه اڃم ڀه

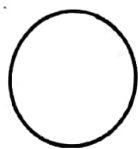

ستا ڏ اوڀڙو زلفو بلا واڃم
ڏ ڙوند طوفان کڻي ڀه چا ملا مه ٿي
مار هم ڀردي لاس باندڙي نه وڙي ٽوڪ

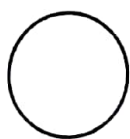

ڏ ڀي له عظمتونو نه زار
چي ڏ زامنو ڀي وڏو نه جوڙ ٿي
ميانڀي ڀه سڀڻ سرگڏو کافي کوي

شهريني دوده فاوژکاره يي خو
ته چي له خان سره يوازي شي نو
دا خواني مرگ درته ياديني که نه

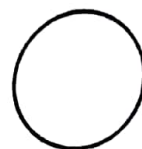

د زوراور اوبه په لوره خبري
آ چي بدخويه يادیده کلي کني
د خپو تلي ي هم هغه نيکلوي

رب دي ژوندي لره خودوب دي کپه
زه به چکر کني خامخا راتله
راته چي ملاره ته په اوبو کني وي ته

خداي شته هيمپا ته ملامته نه يم
لوږو او تندو که وژلم نو هم
چرته ي لاس چاته نيولنه دس

اوس به د خان خه صفائي کومه
حکه بلاخراب سره شومه زه
شهريني تا سره ي نينه کړي وو

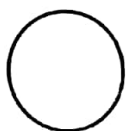

خدا بگو په خوند پسي د ژوند پرانده شو
اے د خواني د تقاضو سپريده
زمونږه کلي ته به راشي که نه

چي خه ڪري هغه به ربي مدام
پکڻي نيلا چرتاه ناموسي دي نه شي
پر دو پتو کڻي ڪروندي مه ڪوه

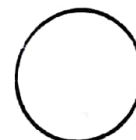

يو شاخڪي وينه را کڻي پاڻي نه شوه
توري شپلي چي ڪله ما اوليدي
زما د خيولاسو نه دم اووته

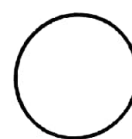

اوخاندي غور کڻي راته اوواڻي پڻ
تاته به خان قلقلخان بڪاري خو
خلق به تا پڻي ملندي ڪوي

ورسره سڀل له د سيند ونونه ڪم
هسي تر ڀي هم زڙو صبرو له نه شم
او د مهي غوڻساه بلا ڪرمه وي

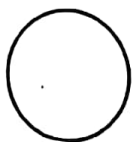
سرتوره مه شي خود ناز مڀر مڀي
داسي طوفان راپورته سوه دے چي
په سڀينه ورڃ خلقونه لار ورکوي

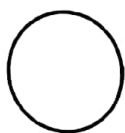
چرتاه له دغي غمه مڀ نه شمه
خان باندي ژوند خاوري اڀي ڪري عبث
په جيڪوهرو خواني رانه شي

منم چي گنجي محرومي مو دي خو
کله زمونږه هيروشيما نه ده
چي د سپرلو پکښې وږي شندې شي

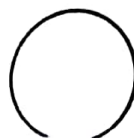

مينه اوباسي له زرگو نه ويرې
اوس که اوبسان ساتي شپږيني زما
نو دروازي دي دکور ټيټې نه شي

اخر به مرشم که دا حال وي زما
هيټکې مې يو ساعت له نه اودرېږي
آ بسونې مې هېشه يادوي

اووايي ټولي د قمت لوبې دي
خلق گليادي سنډرکان لوشي او
زمونږه لنگې مېني پي نه کوي

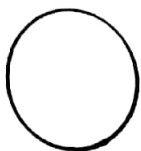

وايي ترڅو پورې به زغم ټيټم
زه درته کور کښې لغړې کومه
خې په کوڅو کښې لوړغې کوي ته

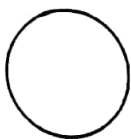

کم عقلي هسي پرېشانه ئې ته
د محبت غسونه بوجه خونه وي
سترگې بڼو باندي درنېږي کله

وار چي خطا نه کړې سينه لويه کړه
خومره خعلي ورته اوغورخېږي
خو پليستينې نه روانې اوبه

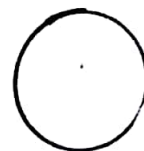

د ژوند له هر ازمنبت نه تېښته کوي
راته معلومه د رقيب توره ده
ما د جبو له ماره مه ويره

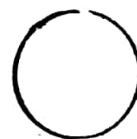

ستا په فرېب کېږي څنگه راشه زه
زما د ژوند غرمو کېږي سرسپين شواو
ته لا د نوي پشکال مگيدو ئې

تت چې دې نه شي د بنايست رنگونه
هان زه د مرگ پختو ته نيمه خو
لکه د سوي لاس په تا سانه

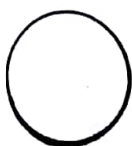

اووايي ټول د اکسين کې دے
هيټکو ته هسې خوشحالېږي خله
څوک لېوني نه دي چې تا يادوي

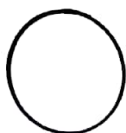

دومره بلا خولي راته وازې شي چې
په ډېره تېره کېږي هم هيڅ نه راشه
د کوهي خټه په کوهي اولگي

زما د زړه درزا بي حايه نه ده
ستا په وفا باندي شکمن نه يم
خو مطلبي په خټه اور لگوي

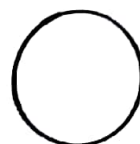

رب دې دروغ کړي خو ويرېنه زه
زما احساس داسې شکن غوندي شو
جوړ په دې کلي کښې چيني اوچې شوي

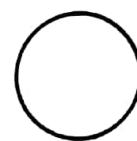

وېلې رې دې پکښې خبر واچوي
نن راته زړه داسې کچه کچه شو
لکه هاکی چې څوک اومه اوکوټي

دومره سپوا شوه په وطن کښې لوبه
اوس څوک روټي ته انتظار نه کوي
بس په اوسو او روټونو وهي

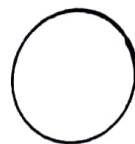

خپله گناه چې ئې منلې ده نو
پرېن ده نور ورته هېڅ غڼ مه کوه
غل څوک د کوره پورې نه زغلوي

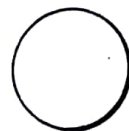

مهر يانې دې شک کښې اچوي ما
بيا دې خه کنده کنتلې ده جوړ
راته چې خاندي او شپلي غڼ وي

واي له هر چا په ما گران دے ولي
زما چي نه مني نو خه او کومه
رب دي يي مرگړي چي ترې خلاصه شه

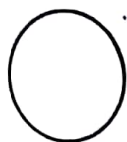

چي مي په زړه ياندي تياره راخي نو
سرگړي سرتور لوپته او غورخوي
وايي را اورسپن ي پيره بابا

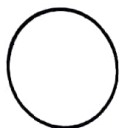

را باندي خواد خلقو مه بخوه
مونږه چي خپل منځ کښي جگوند کوو
خدائے شته د وېر و پکښي غوا ننگ شي

کومه گناه ده چي يي خلق کوي
دا د وطن په خاوره خه شوي دي
چي د چينار اوڼي له موندپه اوځي

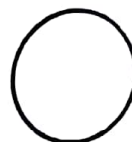

رب دي کانه کړي د شيطان غور وونه
نيه په مړه گڼده مي تېر ماسخوتن
په گل ورينو لېچو خوب کړے دے

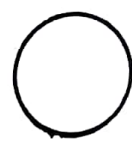

پرېن ده زما په کار کښي کار مه لره
بنځي ما خپل سبي ته پرېن ده گڼي
تا به په دريو کانو طلاقه کړمه

شهرينې ما باندې احسان مه کوه
زما د زړه زخمو نه نه رغېږي
خو چې گزک نه شي پرسوب اونکړي

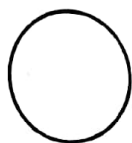

لاس يې تنگ شوه د خاوند د خکه
وايي که ماله يې نکي جوړه کړه
خولي ته به چونگ خاوري ورواچومه

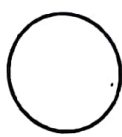

لکه غوتې هان کښې راټوله اوسې
لا دې د ژوند زهر گوتلې نه دي
خکه دې زمکه باندې خپې نه گي

خدای شته چنگونه خوښومه نه خو
ددې خبرې ضمانت خه دے چې
زما دښمن به په ما دوز نه کوي

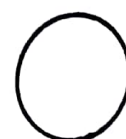

له دې نه لويه خوشحالي به خه وي
ستا د خاورين وجود بلا واخلمه
اورې کښې واورې شي لمبې ژمي کښې

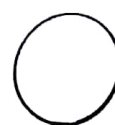

مياندي دې لارې د بچو څاري خو
چې په لندن کښې څوک سبق اووايي
آ په کچه سپښن اودرېږي کله

زُهْ تَقَانِي دُ مَعْبَتِ پِشَرَنِم
شَهْرِي نِي تُنْكَ كُنِي مِي وِيرِي نِي خَلَه
پَاخَه رَنگُونَه پَه اوبو كُنِي نَه مِي

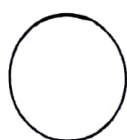

اَوَوَانِي دَوْمَه نَادِي كَه نَه مِي
خَو اوبِي سَتَرِي زَمَانَه چِي وِينِم
دُ سَرَو چَاپَه پَه لِرْمَانَه مَنَدَمَه

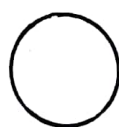

جَوِي دَسْتور نوے كوي وختونَه
مَآخو مِيرِي هَم اَزَار كَرِي نَه دے
دُ كَلِي خَلَق مِي پَه خَه قَتَلَوِي

زُهْ دِي لَه بِنَكَار مَنِي كَوْمَه نَه خَو
هَسِي لَه تَانَه يُو تِيوس كَوْمَه
سَتَا پَه سَرخَو بَانَدِي زِرْهَه نَه سَوَزِي؟

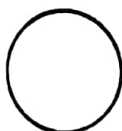

دِرْپَر پَه بِي خَايَه وخت دِي اَوَرْتَلِم
دَاسِي لَل كَل شومَه شَهْرِي نِي زَمَا
نَكَه چِي بَانْكَ نَه خَو ك يَانْگِي اوشَرِي

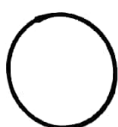

تَه نِه لَه لَوِي نَه مَر شَوْنَه وے
بِنَكَارِي ! بِنَكَارَه بِي انصَافِي دِي اوكِرَه
مَارغَانو جَالو كُنِي چِي رَاوَرِي وُو

زما ددې وهم علاج به خه وي
خو چي کلونه په خندا اووینم
وايم که ناوي د وطن کونډه شوه

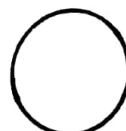

د خدا قدرت د خه به ویمه نه
هغوي په ما کوي د بکې د قتل
خوک چي چان خان نه شړل فاه شي

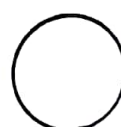

د بي حسي هېرو خه حد نشته دے
زه چي سرگند کړمه د زړه زخونه
کلونه مراوي شي په شين يو تي کيږي

خدا ښته ژبا د زړه د دېد نامه ده
چرتاه مې حق د چا لوتله نه وي
زما په سترگو کښې د چا اوښکې دي

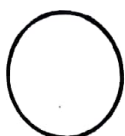

ساه ترې وېستلې شم په دوو گوټو کښې
خو سوچ چي اوکړم وړم سردې اوخوړې
خوک به پليت ډنډوتاه اوس کافي اولي

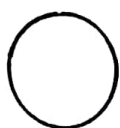

نورد قرب د امونه ما غوروي
زما نظر دهوکه کېدلې نه شي
زه خه دوو مېښو کتې خو نه يم

شوڪ ڏي تخليق له درده خه ڏي خيب
گهوتي چي نيسم حادثوته ڏي ژوند
ڏي خوندي رنجور تر ڏي فحاشي جو پڙه ڪري

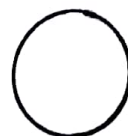

او واهيه باقي په تاوان ڪنبي ڏي شوڪ
ستاسو چرڪان هم په خوله بنه نه لگي
او مونن له ساگو سره گهوتي اوخورو

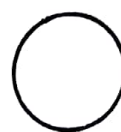

زهر خواره ڏي په فضا ڪنبي ڏي ڄم
ما ڏي مارغانو ڏي هم زده ڪري ڏي خو
ڏي بيدامني علاج ڏي هيچ اون نه شو

خدائے شتاه په زره ڪنبي ڏي هيچ غلاته شو
ڏي ڄم فضا دومره خرابيه ده چي
خان راته هسي ڪنهنڪار بنڪاره شي

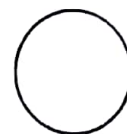
تپوس ڪوم ڏي ڪنبي ڪناهه چاته ده
ما مشران ڏي ڪلي وڙني په ڏي
چي زه ڏي هر چا سره مينه ڪوم

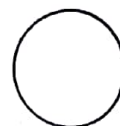
نور زه انصاف ڏي چانه نه غوارمه
که وس ڏي اور سپد شپريني زما
واپه ڪنبي خولي به په سوڪ سموم

بلا د ژوند ضرورتونه دي خو
چرته جذبې پکښې سنگسارې نه شي
پرېږده د کابو تجارت مه کوه

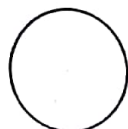

دېرې بې خونده جينکې دي د ښار
کله چې وخت د امتحان راشي نو
خان پسي بند کېږي د ياته روم ورونه

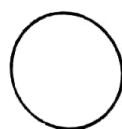

اندېښنې هم وي د الوت لارو کېښې
ولې د ژوند د حادثو له ويري
د باز وزرې خو څوک نه پرېکوي

منم چې ژوند سره دي مينه ده خو
بيا به دي هرڅه نه باور پورته شي
که دي د ښارپه هسپتال کېښې شپه شوه

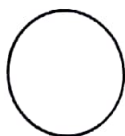

منه ستاسو مرتبه لويه ده
خو گوري پام چې غلطي اونه کېږي
مونږه څه هم اوبو زاوړلي نه يو

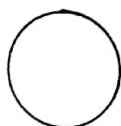

رڼا خو نه وړني فکرونه دچا
خدا پگوپه ذهن مې تياره راوړي
دا بېخ وتاي د بجای بلونه

عبتونه فاصلې نه مني
دا سرحدونه د نظر د هوکه ده
اوبه په وانگ چا بيلې کړې نه دي

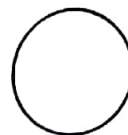

شپږينه وايي که سيلو راغله نو
خدایه شته چې پر مخي را اوغورخېني
زمونږ د کور تيه وپنو او خوره

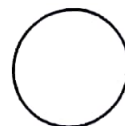

په يو نظر چې به يې زه دمه شوم
اوس راله ټوله شپه زورونه کوي
نو ستومانې يې د وجود اونه شي

يو لېوني په دک بازار کښې وېدل
شوک چې وسله باندي مضبوط نه وي نو
هاغه يې خونده وسيلې لټوي

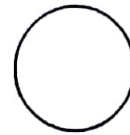

زهه يې يو درز اوکړې پرېشانه شمه
خاوري به ياد کړې دکلونو په سر
دا هواکافي چې وږي خوروي

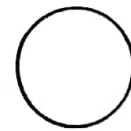

منم فضا ي معطره کړه خو
خدایه شته دا حق ورله ورکړدے چا
هوا په خه وېشي وږي دکلو

پر بندہ داستا دوس خبرہ نہ دہ
ہغوی دسر پہ سپوری اور گوی
شوک چہ خشاک لہ دکور اونہ وہی

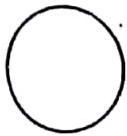

دبید نمیبو پہ دی وران کلی کنبی
مارغان چہ جانی جو پوری شہریخی
د طوفانونو علی بنکارہ شی

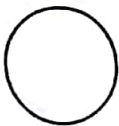

ہیچ پلنبی نہ وو د ژوندون خوندو
چہ د اسمان شوکی تہ اور سپد
لالہ ارمان راغی د خلی زمکی

بی لہ شہ و جی رالہ راشی ژپا
جو پری زما د لاشعور پہ شپہ کنبی
سرتوری پیغلی ماتموندہ کوی

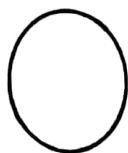

دہری شہدلی د رقیب سترگی دی
چہ آئینہ ورتہ پہ لاس کرمہ نو
د سپی شرمن پہ خان راواچوی زر

وینہ مو جام نہ شہی واورینہ شیدہ
منم شہریخی دہرہ گرانہ دہ خو
کتوی پخانہ کپہ د زبتون تلو کنبی

زُه تَقَاضِي دُ مِينِي بِنُه پِيئَرَنَم
وَلِي زَمَا هَم خَه غَوْبَنَتِي شَتَه دَه
خَه خَه دَ لَو بُو گُو دَاكِي خَو نَه يَم

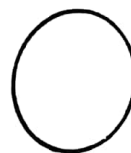

مَن چِي هِيئَه تَر بِنَه سَا زَبِي نَه خَو
دُ چَا دَس سَبُورِي هَم نَه وِر كُوِي
لَه تَعْبِير وَنَو نَه خَو بُو نَه وِي

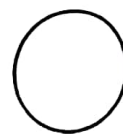

دَا تَقَدَّس ي لَه گَمَنَاه وِي رُوِي
رَا تَه چِي جَخْتَه شِي كَلَرَنگِي ، لَه تَا
دُ گُو تَم بَدَه جِئَمَه جُو پَرَه شِي

بِي وَسَه شَوِي يَم بِي نَنگَه نَه يَم
پَه بَد حَالِي بَانَدِي ي مَه تَبْرُوئَه
غَوْبِنَه كَه اوسُوِي پِيئَرِي نَه بِنُه وِي

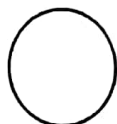

دَا سِي نَا رَا سَتَه كِرُو دَ رُو نَد عِي شَوِنُو
اوس چِي بِي جَلِي لَدِرَه شِي سَخْت اوري كِنِي
حَا ن تَه بِي وِي هَم وِهَلِي نَه شُو

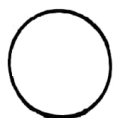

دُ چَا نَا مَوْس پَكِنِي جُو ر لَو تَه كِر لَو چَا
چِي قَا فَلِي پَكِنِي دُ رَنگ مِي شَتَه وِي
هَلَتَه دُ كَانُو بَارَانَو نَه كَسَن ي

زُهْ قَدْعَنُونَه پَه چَا نَهْ بَدْمَه خَو
بِنَهْ تَهْ يَه بَسَهْ بَدْتَه بَه بَد وَايْمَه
سَجْرَه 'حَيَات كِنِي خَلَق فَرَق كَوِي

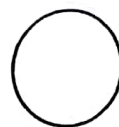

پَرِيْن دَه دُ بِنِيْ بَد دِيْ مَه وَايَه اوس
كَه دِيْ دُ لاس لاندِيْ سَاتَلِيْ شَوَه نو
داسِيْ پَه سَر بَابِنْدِيْ بَه تَهْ خْتَلَه

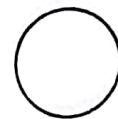

وَرْتَه چِيْ وَايْم بِنَاكْتَه جِيْنِيْ دَه
شَهْرِيْنَه وَايِيْ دِيْ كِنِيْ شَك نَشْتَه دَه
خَو لَبَه پَوْرَه كُنِيْ كَبْرَه غَوْنَدِيْ دَه

پَكِنِيْ هِيْچ لاريْ دُ منزل نَشْتَه دَه
تَرِيْ گَهْر چَا پَهْر دِيْ دُ صَحْرَا رِيْگُونَه
افسان پَه وِرَانِيْ جَزِيْرِيْ كِنِيْ اوسِي

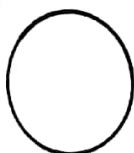

چِيْ كُنِيْ زَمَا مَكْرَمَه مَكْرَمِيْ اَوْلِيْدَه
نَو وَا رَخْطَا پِيْغَلِيْ لَه خِيْلِيْ وِيْرِيْ
دُ اَزْغَكِيْ اَوْبَهْ پَه مَا اَوْشَكَلِيْ

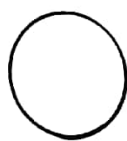

غَلِيْ كَه نَاسْتَا يِم خَو خَو تَكَبْرَمَه زُهْ
مَا خَامُوْشِيْ كَا نِيْ كَوَلِيْ نَهْ شِيْ
غَرَوْنَه لَوَا شِيْنَدِيْ چِيْ غِيْن اَوْنَكْرِيْ

وږمه وږمه شي په هوا کښې ورکه
او پانښې پانښې شي په لار کښې خوره
غوټې چې کله شوه پکښې پاتې شوي

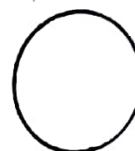

رب به ې روغ کړې که ناروغه يم
د ډاکټرانو دوايي نه خورمه
اوس به په ځان څه تجربې کومه

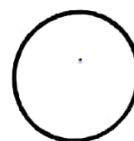

اوس دې ستم تاه د ژوند څه اووایم
چې زه د خپلې تندي حال وایمه
نو په سیند ونوکښې اوبه اوچې شي

شي چې اوس شاري د سپوږمې پلوشې
ما په ساحل د خپل احساس لاهو کړې
ستا د بنايت د موسيقي موجونه

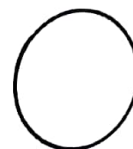

ټکور ټکور به ې زخونه نه وي
چې ې په ټول وجود د ناز مېرمنه
که د ژمي د غرې خوره شي

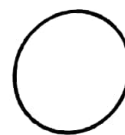

اومنه بد هسې د شپې مه وايه
نمر لا وړمبې څرکې وهلې نه وي
چې لار کښې لوټ شي د وږمو قافلې

په زړه چاودون پوري مې خاندي شله
چې لوبه تنده شوه سپوا کلي کنيې
د بنار په بنگ باندي ډاکه پرېوته

زه به دې زهرو باندي نه وړلم
مخ به له مانه اړولې و تا
نو ما به ساه هم اخستې نه وه

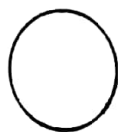

وايي شكونه په تا نه كوم خو
داسې بي وخته چې له كوره اوچي
زه دې د زړه له زوره خلاصه كېمه

شپړينه وايي له نظره به شي
هله قدم بده له درشله بهر
چې بسپلني درته لوكي كېمه زه

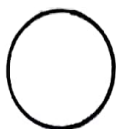

ما به له دې بلا نه څوك خلاصوي
ته چې په نيمه شپه كسي پرانيږي
پېريان راپاسي په ما كټ اوپوي

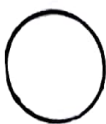

چې هلوځلو يې هېڅ خوند اونكړو
كونډې وېدل هرڅه په شپږ اوڼگه
خو رب دې اوس زما خاوند اوښيني

دُ ژوند رفتار لا اودرولے شي څوڪ
داسې په وړاندې زمانه لاره شي
چې آينه دانه وانه لاره شي

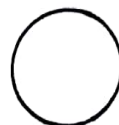

له خپل عادتو او پرېدو نه شي خو
اووړي داخل راتو غږ مڼه كوه
بيا به قسم دے داسې كار نه كوم

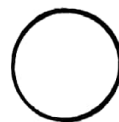

پخه توبه كه لې ويستلې ده هم
په پټو سترگو پرې باور مڼه كوه
پرے كه اوسوزي خو ول وي پكتې

شېرینې ستا گياي په سر سترگو خو
كه دې زما دابده وړخ اولیده
درنه به او تېستې د شېرې خوبونه

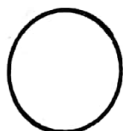
خانا زهه به خرابېنې زما
لاخو مې سترگې هم ورغلي نه وي
تا د كچه خوبه راپاسولم

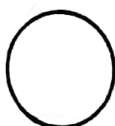
بهر چې نه كړې له درشل نه قدم
چې لې ډولې د پلار له كوره اوځي
پوښه شه د بنځې جنازه پورته شوه

اوس راتہ خاندي چي ميسر غوثوي
ياد کړه چي حان به مې له ټوقې وړه
نو تا به کړيکه کړي چي غرقه شومه

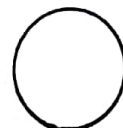

مردار خواره وي د ذت سره مخ
رب نه د باز غوندي فطرت او غواره
پر بنده د بل په نهرې تشخوندانه وه

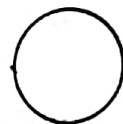

توره راواخله سر پرې غوڅ کړه زما
که د جابر سلطان په وړاندي چري
حقه خبره ما کولې نه شوه

چا درته او بنودلي دا خبري
چي د پهبانسي تختي ته ما خپروي
او وايه ستا خوله کتې د چا ژبه ده

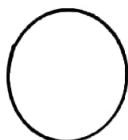

خدای شته چي کانه جوړ په کور شو زما
مېرمنه داسې لاه کله شوه چي
لگيا ده توت ته بيکيا نه وايي

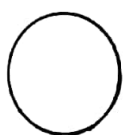

ستا سر ته زې خو يادې کلي کتې
نن دي د چا سترگي ليدلي دي چي
د پوکتې نه دي هوا وټي ده

وار مي خطا وي چي قيامت رانه شي
خو چي چا پره اذانونه واورم
زره مي قرار شي په سعيده پرپوځم

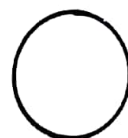

زه عجاهديم د اسلام اومتی
د پر گنهگاريم خو که وخت راځي نو
زما د توري زور به هم اووينی

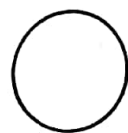

ساینس دے کنهوتضادونوکښي ورک
که مرحله د اختلاف راځي نو
په پتوسترگوبه قرآن پسې ځم

خدائے شته چي ساه لاله تياره دوجبوي
شبع له دي غمه وږلي ده ما
د پتگانو خون راپوري نه شي

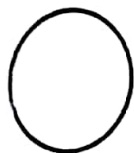

د خپل ماشوم خيال به ي نه ساتلو
چي رب ترې واخست نو اوس هغه بنغه
ځان سره غپږ کښي کوو اكي گرخوي

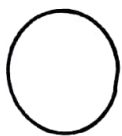

بي شکه ځان بناي شريفه وينه
دا درته نه وایم چي بددي اوو
خو د يو لاس گوتي هم فرق لري

يم بت شکن بت پرستي نه کوم
له انسانوپه خه طبعي اوکوم
زه لا اله الا الله واهمه

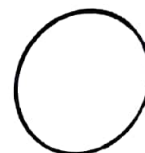

نن راته جبل کني يوقدي اوويل
هره خبره باندي سوچ وي پکار
توکلي لاري خولي ته نه رايي بيا

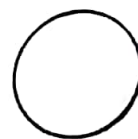

تا چي دالي کري راويس د ميني
د هغي پلارپه رنگي حال شو زما
چي ناوي نور ورته په کورناستوي

کافي رے دومره اطمینان ما سره
چي مظلومانو سره مرسته کوم
او د ظالم مری ته لاس اچوم

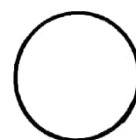

ما کني مگني خرابي دي منم
هېڅ د خپل خان زه صفائي نه کوم
خو رب دي نکوته اوس پام کړي زما

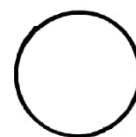

توې اوباسمه توې ماتوم
بلا کمزورے يم بي وسه يمه
رب ته زاري کوم چي ما اوغنيي

بن خو د عقل نه هم کار اخله
اوس چي په گوره باندي مري د بيمتان
خله ي زهرو باندي اوورنه

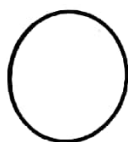

زه د انسان بي حرمتي نه كوم
خو چي وينا د پيغمبر رد كوي
نو كوڅه د ب سپي ترينه بنه كومه

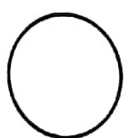

د سياسي رهتما ژوند خاوري شه
د امرسي خوند ي په خوله كني وي لا
يو زور اور ي بي نپتي كسه كړي

اش پر پوڅي په ماحول د گناه
د بنار له خلقو جوړ غېرت اووتو
دوه از مري يوه پيچري كني اوسي

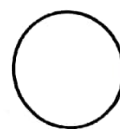

موشكافي دي ي په شرق اوگي
چي شريعت سره په لاره نه وي
بيضي زه داسي تصوف نه منم

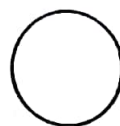

څنگه وي نوره د ايمان كزوري
رانه چي اوس د جبعي مونچي شي قضا
زړه كني زره هم ملاسته نه شم

بېخي صفا خبره اوکړمه خو
کښې مطلبونه ترې ياران اخلي
چاته له وږې اوس سلام نه کوم

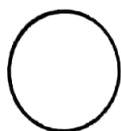

کښې بنسټونه يې په سترگو کښې وي
خو بې دسې يې راڅخه داسې کړي
لکه د ناوې مخ په اور اوسوزي

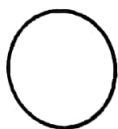

بې حايه ضد دې داسې رڼې مړې کړم
لکه بيد بخته پښتانه پېغله چې
له ډېره سوخته خپل بگړي ماتوي

هېڅ ترې نه طبع د انصاف مه کوه
چې عقیده يې جوړه شوې وي دا
جنگ کښې روا شي ناروا کاروند

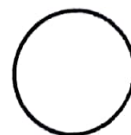

زه پخپل کور باندې تېر اوښه اوس
هم يوه لار ده هره ورځ پرې ښه
خو روزانه راته څه رې بدلوي

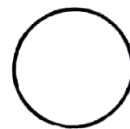

وېل يې داسې څه خبره نه وه
خو هېڅ بې هڅه چې رابړک شوې په ما
تا جوړ مې پسي شوملې څکلي دي

ماه وایه، نه پته پته بی نسر په گوته
راسره داسی گوته تا اوکپه چی
په غریب دلو سترگو هڅه نه وینم

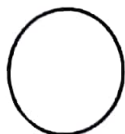

د تکلف محتاجه نه ده، مینه
وس چی دی نه رسی زمالیونوی
تاوده ستونه راته خله کوی

که ی په کور کښی هڅه درک نه لگی
خو چی مېلمه راکره راشی نو بیا
ورله خپل خان حلالوے شمه

بلا خوندونه به پکښی وی منم
خودا د مینې سپکاوے کښمه
تنده د کله په پرخه نه ماتوم

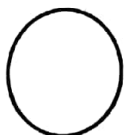

اونی په دغه غم کښی خان اوخوړه
زما پخې مېوی به دی موسم کښی
د چا سپرو جولو ته خان غورخو

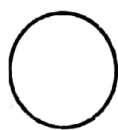

خپله لمنه په خان مه اړوه
دا ته چی بل بریندوی اومنه
ستا به له سره هم پټکے پرېوځی

دا بی نیازی د محبت اووینه
وايي د لوبې نه دي مړه شمه خو
رانه به نیار ته مزدوری له نه شي

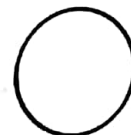

د ترخه مه اوخه د کلي اوخه
ستا مجبوری بی خایه نه دي منم
خو شوک په چم مالت کني غلانه کوي

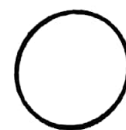

پي چې د تي ماشوم له نه ورکوي
ته خان ته مور په خه خبره وايي
سپي هم چچو له خپل شوده ورکوي

اووایه بناده ورخ به خه اوویني
چي دوه پسي دا پستانه اوکوي
توله شپه چي ککوي حجره کني

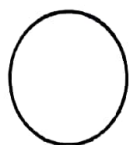

زار د بناریانو له نرمی نه شمه
بنی چي دوسره په سر اوختي
اوس ترې پستی له لوبی هم نه موي

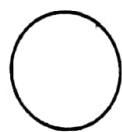

لکه شیشه ي زره ذره ذره شي
د شپي چي پاسي د رنیا قاتلان
په کانو اولي د کوخو بلیونه

هسي بي حايه خوشحالين پي پي خه
ما چي ترياقي د محبت خي دے
د ماد پي زهرو باندې نه مرماه زه

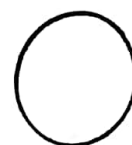

کور لانه ورک دے او د ژمي شپه ده
ستا د نظر تاوونه هم ساره دي
دا بي حسي مي چرتاه کاڼه نه کړي

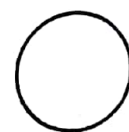

سترگي پي دي کني خه مري شي دچا
چي سپر اوږه خان له پيدا کړمه زه
نو د کارغانو سپل راټول شي پي ما

د سانس دا معجزه هم اوويني
مياندوته داسي ستي اوکوي
چي پي بچو ورله زيږه راوړي

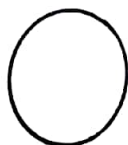
چي ي پي تي. وي اشتهار اوکتا
ويئل ي دا پي بچو مېر ظلم دے
دوو نه سپوا بچي راوړه نه شم

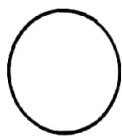
دخدای کارونو کني خوک خه اوواي
زما نظر چي پي لټون و د چا
اوس مي پي سترگو باندې بيا نه لکي

سر ترې قلم کړه ورته گوري خله
له دې نه لويه بې ننگې نشته دے
پلار چې راپاسې خپله لور خرڅوي

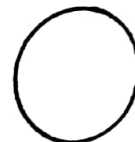

د پښتو شمله به نه تپتوي
خبره ستا زما تر منځه ده او
ته د بېگم نه مشوره اخلي

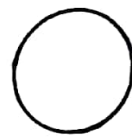

رښتيا وينا به په هر حال کښې کوم
سترگه زما د هېڅ نه هم نه رږي
په ما توتان خله څنډې شپړيږي

د چاپه نه غوښتلو هېڅ اونه شو
د دوو پيه تېر کښې ئې لس اوزېږول
خانداني منصوبې غرقه کړله

د احمقانو څه لکي خونه وي
وايي خوشحاله کورنۍ هغه ده
چې ماشومان پکښې غوږل نه کوي

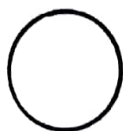

چرتنه د يو لاسه خټلے دے پړق
تا چې په خپو نگرينې پورې کړې
زه به دې هم تپوس له در نه شمه

شوک د فطرت لاري نيولے نه شي
زغم چي سدوا شي تاته بنه پته ده
گرداني شهلا، آتش نشان شي غرونه

نن چي مي شوندي ورته اوچيچلي
وٺل ئي خپل علاجه په وخت وي پکار
ستا په مانغو کښي جوړ چينچي شوک دے

شوک ترينه سمه ورځ بيدلے نه شي
راښه ئي اوښکو په رخسار خواره کړه
بنکاري چي بيا چاته اوبه خروي

وېر مبارک ورته د لوسته واده شه
خوستا د سپين سر نه قربان شم ابي
بسي له مياندو نه چي شوکوي

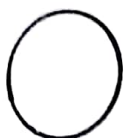

هر شخه چي ووخوتابا چوڼ نه کوو
راته په شا چا وټولے ئي جوړ
داسي چي خولي پوري ده بچي او ترو

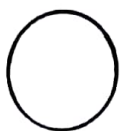

درسه دا خبره نه منه
که زړه دي تور دے له دنيا زاهد
نو بيا د کور سفېدي خله کوي

زُهَ هَادِثُو رَا ثَوْنَدَے کَرِے یِمہ
رَانہ چِی لَاس دُ مِیَنِی رَابَنگَلُو تَا
دُ سِیَنَد چِیو رَالہ پِنَاہ رَاکِپِہ

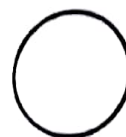

تہ خیلہ لور خور قَرَمِزَنہ گِہنہ
خو مَآخُہ دَاسِی اَوِرِپِلی دِی چِی
خیلہ بَرِجُو لہ پَرِدی بَاتِہ بِنِہ وِی

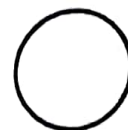

دُ ژَوْنَد پَہ ہر پِراؤ تَنور لِبِہ دَے
دُ بَارَانُونُو اَنتَظَار مَہ کَوہ
چِرَتَہ وِرِیجِی غَرغَنَدِہ اَوَنکِرِی

دُ دِش دَا لَوُے اِحسَان بَہ تُو کُ هِیرو
لَا جِیَنکُو دُ تَشُو کَالُو نَہ وِی
دُ پِغَلتُو بَغُور حُکُکِی مَلا مَاتَہ کِرِی

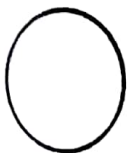

چَا لہ ہَم نَہ وِر کَوِی حُآے پَہ نِرِہ کِہنِی
پَہ صَفَا یِی بَانَدِی یِ مَہ تَہ رُوخِہ
ہِیرو خِیل عِج دُ اِیغِی نَتَہ دَے

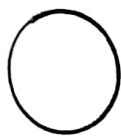

سِر کَہ مِی غَوَارِی نُو پَہ خُو دُ کِہنِی اِصہ
کَہ سِیادِی دِی پَہ حُآن رَاوِستِلی
سِر بَہ ہَرخُہ تَہ وِر پَہ خُو پِی کِہنِی زُہ

ويښي ې اوڅکلي زما د وجود
ما ډاکټرانو باندې مه گرځوي
رب دې د خوږي لارې داروگري زما

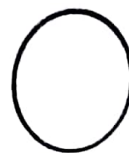

زه بدگمانه ستا په مينه نه يم
خو څنگه زده کړم د راگونو ژبه
مزدور غريب د لوبې غوږ نه ويښي

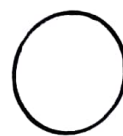

شپږينې دا يو اعتراف به کوي
درد د خندا پرده کښې مه پټوه
خلق د مات لوبښي اواز پېژني

راته ې مه وينه خړي پرېږدوه
يتيم که ډېر هم خداي خوشحاله کړيو
خو د ژړا عادت ترې اوسنه وتو

چاته د سپي سرې نظر نه کوي
هسي ې ځايه پرې ځان مه سپکوه
کانه هغه دروند وي چې پروت وي په ځان

د حقيقت زهر گوتېاي دي ما
زه خو د خوب دنيا کښې نه اوسمه
پنځله په څه غږه کښې زوے راکوي

دُ شاعر چاپ کتابونه

۱. دُ رنہا سپوری، پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۱ء)
۲. ہم آئینوں کے قیدی، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۳ء)
۳. سترگو کښې خوب دُ چکودریا پاتې نه شو
پښتو شاعري (چاپ ۱۹۹۶ء)
- روپے ایوارډ یافتہ چاچا کریم بخش ایوارډ ۱۹۹۶ء
رتنه غویرونو کښې بنگړي شرنګوي
دُ پښتو هایکو مجموعه (چاپ ۱۹۹۸ء)
۵. گرفت، اردو شاعري (چاپ ۱۹۹۹ء)
۶. کابڼي دکھل پنه لاس کښې خوندي نه کوي
دُ پښتو هایکو مجموعه (چاپ ۲۰۰۰ء)

ناچاپ کتابونه

۱. وايه زما دُ خوب تعبير به شد وي
پښتو شعري مجموعه
۲. رضا حمداني شخصيت اور شاعري، ایم۔ فل مقالہ
۳. بیباکئی اظہار، دُ اردو تقریرونو مجموعه

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**